

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

**dokonanej w dniach 13-14 maja 2015 r. na kierunku „turystyka i rekreacja”
prowadzonym na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym
realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w Wydziale
Zamiejscowym w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: prof. dr hab. Danuta Strahl – członek PKA

członkowie: prof. dr hab. Marek Lisiński – członek PKA

dr hab. Bogusław Pławog – członek PKA

Bogdan Lewiński- ekspert PKA wskazany przez pracodawców

mgr Beata Sejdak – ekspert formalno- prawny PKA

Krzysztof Ławecki – ekspert PKA ds. studenckich

Krótką informacja o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” prowadzonym w Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA poprzedził wizytację zapoznaniem się z raportem Samooceny przekazanym przez władze Uczelni. Wizytacja przebiegała zgodnie z ustalonym harmonogramem.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z Władzami, ze studentami, pracownikami, w tym nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku studiów, z interesariuszami zewnętrznymi oraz osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, z Samorządem Studentów, Biurem Karier. Przeprowadzono także hospitacje zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej i socjalnej wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Eksperci Zespołu Oceniającego wielokrotnie wymieniali swoje uwagi, pozostały czas wykorzystywano na pracę własną. Przed zakończeniem się wizyty dokonano wstępnych podsumowań przydzielonych zadań, sformułowano uwagi i zalecenia o których Przewodnicząca Zespołu poinformowała władze Uczelni oraz Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1)

Strategia Wyższej Szkoły Bankowej (WSB) w Poznaniu została zatwierdzona Uchwałą Nr 174/2013 Konwentu Wyższej Szkoły Bankowej z dnia 29 listopada 2013 roku w sprawie uchwalenia Strategii Rozwoju Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu do roku 2016. Strategia stanowi załącznik do tej Uchwały.

Strategia WSB jest opracowaniem o rozbudowanej strukturze, która odpowiada standardom przyjętym dla tego typu dokumentów w sektorze szkół wyższych. Została opracowana przy zastosowaniu metody Balanced Scorecard, a obejmuje kolejno następujące części.:

- I. Preambułę,
- II. Strategię Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu,
- III. Strategię ogólnouczelnianą i strategię Wydziałów,
- IV. Strategię Wydziału Finansów i Bankowości w Poznaniu,
- V. Strategię Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie,
- VI. Strategię Wydziału Ekonomicznego w Szczecinie.

Analiza budowy tego dokumentu dowodzi, że Strategia Rozwoju Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu do roku 2016 zawiera strategię ogólnouczelnianą oraz strategię poszczególnych Wydziałów. Strategia ogólnouczelniana określa główne cele strategiczne dla całej organizacji oraz cele strategiczne dla wchodzących w jej skład jednostek podstawowych. Strategie poszczególnych Wydziałów ustalają, odpowiadające ich specyfice, sposoby osiągnięcia przypisanych im celów, z zachowaniem niezbędnej w organizacji spójności.

Składnikami strategii Uczelni jest misja, która jest misją zarówno Uczelni jak i jej Wydziałów. Misja WSB charakteryzuje sens istnienia tego podmiotu na rynku edukacyjnym i w zwięzły sposób opisuje, czym jest Uczelnia. Misja wyjaśnia studentom, pracownikom i otoczeniu zewnętrznemu najistotniejsze elementy naszej tożsamości. Jej istotę wyraża hasło: **„Partnerzy w rozwoju kariery zawodowej”**.

Ocena tak sformułowanej misji wypada pozytywnie. Respektuje ona podstawowe wymagania stawiane temu szczególnemu powodowi funkcjonowania Szkoły. Opisując zasięg jej działalności, ofertę dydaktyczną i jej adresata, wskazując na priorytety i wartości tych, którzy podejmują decyzje wyczerpuje wszystkie istotne cechy przypisywane misji każdej instytucji.

Strategia Rozwoju WSB, obejmuje, oprócz omówionej wyżej misji także cel nadrzędny strategii, wizję Uczelni, jej Interesariuszy, najważniejsze ilościowe cele strategiczne dla całej WSB, najważniejsze cele strategiczne dla Wydziałów oraz zakres i mierniki strategii. Za takie uznaje: poszerzenie profilu, nowoczesne produkty dydaktyczne, nowe obszary działalności, kadrę dydaktyczną, akademickość, efektywne procesy wewnętrzne, zarządzanie relacjami z klientem przy wykorzystaniu technologii Informatycznych oraz politykę marki.

Oceniając strukturę Strategii WSB należy podkreślić jej właściwą budowę. Jest ona swoistym dendrogram celów, który opisuje cele rozpoczynając od deklaracji ujętej w misji, poprzez cele strategiczne dla całej Uczelni, cele Wydziałów, a na zakresach i miernikach kończąc. Wszystkie cele tworzące to drzewo zachowują wewnętrzną spójność.

W tym dendrogramie swoje istotne miejsce mają cele składające się na koncepcję kształcenia. W sposób najogólniejszy wyraża ją, jeden ze strategicznych priorytetów ewolucji WSB, którym jest rozwój obszarów kształcenia o kierunki z profili nauk ekonomiczno-prawnych, społeczno-humanistycznych, technicznych oraz nauk o zdrowiu i urodzie.

Za kluczowe cele strategiczne Uczelnia uznaje następujące:

- liczbę studentów studiów wyższych i słuchaczy studiów podyplomowych,
- liczbę uprawnień,
- pozyskane funduszy zewnętrznych,
- pozycję w rankingach.

Analiza celów strategicznych Uczelni upoważnia do stwierdzenia, że nie dotyczą one wprost kształcenia, jako podstawowej funkcji szkoły wyższej. Są bliższe celom operacyjnym ze względu na ich stopień uszczegółowienia. Wszystkie one jednak, co wynika także z ich

opisu słownego, odnoszą się do podstawowej aktywności Szkoły, którą jest kształcenie i wszystkie one składają się na przyjętą do realizacji przyszłości koncepcję kształcenia.

Strategia Wydziału Zamiejscowym (WZ) w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej (WSB) w Poznaniu jest integralną częścią Strategii WSB w Poznaniu. Jest strategią rozwoju, która ma przygotować odpowiednie działania, tak, aby szybko reagować na wyzwania otaczającego rynku oraz zapewnić harmonijny i efektywny rozwój wewnętrzny Wydziału. Strategia WZ, podobnie jak strategia WSB w Poznaniu, ma podobną strukturę i obejmuje takie zakresy działalności jak: poszerzenie profilu, nowoczesne produkty dydaktyczne, nowe obszary działalności, kadra dydaktyczna. Każdy z obszarów został w strategii opisany.

Analiza i ocena opisów zakresów działalności zawartych w strategii WZ jednoznacznie wskazuje, że wpisano w nie koncepcję kształcenia, którą Wydział zamierza realizować w przyjętym w strategii horyzoncie planowania. Należy zauważyć, że przyjęte w strategii zakresy działalności są w stosunku do siebie komplementarne, i na zasadzie synergii tworzą oryginalną, spójną wewnętrzną koncepcję kształcenia. Rozwiązanie to należy, zatem ocenić pozytywnie.

Powyższe rozważania upoważniają do konstatacji, że przyjęta przez Szkołę koncepcja kształcenia dobrze wpisana jest w opisany wyżej dendrogram celów. Można dostrzec jej wewnętrzną spójność

Podsumowując można stwierdzić, że strategia WSB w Poznaniu oraz strategia Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie tworzą dobrą podstawą dla rozwoju opisanej w strategiach koncepcji kształcenia. Koncepcja kształcenia znajduje swe miejsce w misji Uczelni, oraz celach strategicznych Szkoły i Wydziału. Jej uszczegółowienie poprzez wskazanie długofalowych zamierzeń zawartych w celach strategicznych oraz zakresach działalności jest w pełni satysfakcjonujące.

Oceniając strategię Wyższej Szkoły Bankowej oraz Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie z punktu widzenia zawartej w nich koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku *zarządzanie* należy stwierdzić jej zgodności zarówno z misją jak i celami wskazanymi w strategii Szkoły i Wydziału.. Ponadto koncepcja kształcenia na kierunku *Turystyka i rekreacja* Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu Wydział Zamiejscowy w Chorzowie zakłada ścisłą współpracę z otoczeniem społeczno -gospodarczym i interesariuszami zewnętrznymi.

Reasumując powyższe ocena tego kryterium jest pozytywna.

Opisana w Raporcie Samooceny koncepcja kształcenia na kierunku „*turystyka i rekreacja*” potwierdza jego tożsamość.

Kierunek „*turystyka i rekreacja*” jest jednym z kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie jako kierunek o profilu praktycznym. Wpisuje się on w koncepcję kształcenia, która zakłada:

- praktyczność treści programowych,
- praktyczność i przyjazność form kształcenia.

Oznacza to, że wypracowana przez środowisko Wydziału, a następnie Radę Wydziału i Konwent (z udziałem studentów) oferta istniejących na kierunku specjalności jest weryfikowana przez pracodawców, a oferta nowych specjalności przygotowywana w ścisłej współpracy z nimi. Treści programowe kształtowane są zgodnie z przyjętymi kierunkowymi efektami kształcenia w ramach procedur KRK.

Wydział Zamiejscowy w Chorzowie WSB w Poznaniu dokonał istotnych zmian jakościowych świadczonych usług edukacyjnych, unowocześniając je, dostosowując metody prowadzenia zajęć dydaktycznych do klienta - pokolenia informacyjnego oraz dostosowując program kształcenia do potrzeb pracodawców.

Z uwagi na przyjęty praktyczny profil kierunku, proces kształcenia jest możliwie jak najpełniej dopasowany do wymagań pracodawców i rynku pracy. Stąd obecność w treściach przedmiotowych treści umożliwiających realizowanie wyższych poziomów celów kształcenia, użyteczność nauczanej wiedzy i umiejętności, realizowanie treści w warunkach rzeczywistych w tym także poza murami Uczelni. Władze Uczelni i menedżer kierunku starają się także, by oferta specjalności była różnorodna, elastyczna i innowacyjna. Pierwsze z wymienionych kryteriów wyrażą się w szerokiej gamie oferowanych specjalności, które pokrywają różne segmenty rynku branży turystycznej i rekreacyjnej – SPA i Wellness, turystyka aktywna, hotelarstwo, sport i rekreacja itp. Oferta specjalności jest nieustannie wzbogacana o nowe specjalności, które wychodzą naprzeciwko rynkowi pracy i modyfikowana. W takim właśnie kontekście rozumiana jest jej elastyczność - nieustanna obserwacja rynku, wsłuchiwanie się w głos interesariuszy zewnętrznych, ale także głos studentów skutkują modyfikowaniem oferty specjalności i modyfikowanie treści programowych w ramach specjalności. Uczelnia stara się także, by oferta specjalności była innowacyjna, a więc uwzględniająca nowe trendy rynkowe. Ponadto przedmioty realizowane na specjalnościach w części odbywają się w warunkach rzeczywistych (np. Metody i techniki obsługi ruchu turystycznego, Pilotaż imprez i przewodnictwo turystyczne, Turystyka industrialna).

Menedżer kierunku „*turystyka i rekreacja*” odpowiedzialny jest za rozwój tego kierunku studiów. W szczególności sprawuje nadzór nad realizacją zajęć dydaktycznych (hospitacje) przypisanych do kierunku, proponuje obsady zajęć dla danego kierunku, jest odpowiedzialny za współpracę z partnerami biznesowymi, a także współpracę z dziekanem i prodziekanami w kwestii rozwoju oferty specjalności na kierunku, tworzenia i spójności programów oraz efektów kształcenia na kierunku i w sprawach oceny pracowników. Menedżer Kierunku jest członkiem Rady Wydziału i Komisji Rady Wydziału ds. Jakości i Oferty Kształcenia. Uczestniczy również w spotkaniach Rady Biznesu, składającej się z Partnerów Biznesowych Wydziału. Na Wydziale funkcjonuje Zakład Turystyki i Rekreacji pod kierunkiem Menedżera Kierunku „*turystyka i rekreacja*”.

Istotne znaczenie dla rozwoju kierunku „*turystyka i rekreacja*”, szczególnie w zakresie jego uprzątnienia, a także innowacyjności oraz różnorodności, ma realizacja projektu dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej POKL.04.01.01-00-189/13 „Staż szansą rozpoczęcia kariery zawodowej” w ramach, którego studenci mogli odbywać płatne staże w wybranych przedsiębiorstwach branży turystycznej, zdobywając praktyczne umiejętności. W ramach projektu zorganizowane były szkolenia dla studentów przygotowujące ich do przejścia z Uczelni na rynek pracy pt. „Jak skutecznie zadbać o własny PR?”, „Rekrutacja i selekcja w firmach”, „Kim jesteś? Twoje mocne i słabe strony na rynku pracy”. Szkolenia były prowadzone przez trenerów firm partnerskich takich, jak SMG KRC Human Resources oraz PRC Communications. Na staże zostało skierowanych 49 studentów.

Obecnie trwają rozmowy w celu wypracowania porozumienia z firmą travelplanet.pl, które dotyczyło by rozpoczęcia od przyszłego roku akademickiego studiów dualnych na specjalności „Obsługa ruchu turystycznego” w ramach kierunku „*turystyka i rekreacja*”. W przypadku pozytywnego zakończenia negocjacji, będzie to pierwsza tego typu forma studiów na Wydziale Zamiejscowym, w jeszcze większym stopniu podkreślająca realizację profilu praktycznego.

Wspomniane wcześniej wyznaczniki kierunku „*turystyka i rekreacja*”, a zatem praktyczność kierunku, różnorodność oraz innowacyjność oferty specjalności, możliwie szeroka współpraca z otoczeniem rynkowym, jak również przyjazność dla studenta, z założenia mają stanowić elementy wyróżniające kierunek na tle innych podobnych „produktów edukacyjnych”, stanowić o jego wyrazistości i swoistej tożsamości.

Podsumowując można stwierdzić, że program kształcenia na kierunku „*turystyka i rekreacja*” charakteryzują się innowacyjnością, różnorodnością oraz elastycznością. Jest zgodny z nowatorskimi trendami w kształceniu w szkolnictwie wyższym.

1.2).

Koncepcja kształcenia na kierunku „*turystyka i rekreacja*” powstała na skutek dyskusji, która objęła zarówno interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Udział poszczególnych grup interesariuszy wewnętrznych w zapewnieniu odpowiednich treści i form kształcenia, składających się na koncepcję kształcenia praktycznego i przyjaznego dla studentów, obejmował:

- organy statutowe (Konwent, Senat, Rada Wydziału) i polegał na podejmowaniu stosownych uchwał,
- kadrę naukowo-dydaktyczną i sprowadzał się do jej udziału w ciałach statutowych i zespołach programowych,
- studentów, którzy brali udział w ciałach statutowych Uczelni oraz dokonywali oceny zajęć dydaktycznych.

Decyzję o uruchomieniu (lub zamknięciu) kierunku i specjalności podejmuje Konwent Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, po uzyskaniu opinii Senatu (kierunek) i Rady Wydziału (specjalność). Konwent uchwała też efekty kształcenia przyjęte dla kierunku. Senat Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu opiniuje efekty kształcenia i propozycje uruchomienia kierunku. Rada Wydziału uchwała plany studiów i programy nauczania.

Na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie powołano w roku akademickim 2013/14 nową strukturę zarządzania dydaktyką, w której istotną rolę pełnią menedżerowie kierunków (ten wątek sygnalizowano już wcześniej). Menedżer kierunku jest osobą, która jest specjalistą z zakresu kierunku studiów. Kieruje on zakładem dydaktycznym. Do jego zadań należą kwestie związane z kształtowaniem koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, jego modyfikacją i rozwojem, doбором treści, prowadzącymi zajęcia, a także zapewnieniem jakości nauczania na kierunku.

Za opracowanie programu odpowiada menedżer kierunku, który uaktualnia listę przedmiotów i treści programowych, ze szczególnym uwzględnieniem zawartych w nim efektów kształcenia. Ma on do pomocy Radę Programową złożoną ze specjalistów z danego obszaru kształcenia, które powołuje Rada Wydziału Zamiejscowego. Ich zadaniem jest przygotowanie (lub zmiana) programu studiów. Menedżer kierunku wskazuje i ustala z Dziekanem koordynatorów przedmiotów, którzy opracowują program przedmiotu.

Ze względu na udział członków Samorządu studenckiego w ciałach kolegialnych Uczelni (Konwent, Rada Wydziału), studenci mają wpływ na kształt programów studiów i wybranych elementów weryfikacji efektów kształcenia (np. forma egzaminu dyplomowego na niektórych kierunkach).

Udział wszystkich interesariuszy wewnętrznych studentów w procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku „*turystyka i rekreacja*” należy określić jako bardzo satysfakcjonujący. Przyjęte i stosowane na Wydziale nowatorskie rozwiązania organizacyjne, (np. powołanie menedżerów kierunków), pozwalają na wykorzystanie pełnego potencjału wszystkich interesariuszy wewnętrznych. Skutkuje to realizacją koncepcji kształcenia, a w ramach niej prowadzeniem takiego profilu kształcenia, osiąganiem celów i efektów, które odpowiadają zarówno potrzebom otoczenia, ale także perspektywom rozwoju kierunku zawartych w Strategii Wydziału.

Interesariusze zewnętrzni to przede wszystkim pracodawcy skupieni wokół Rady Kierunku *Turystyka i rekreacja*. Wszyscy oni w sposób konstruktywny wpływają na koncepcję kierunku i perspektywy jego rozwoju.

Powołanie Rady Kierunku było wynikiem zwiększenia się liczby firm partnerskich, aktywnie uczestniczących w kształtowaniu programu kształcenia na kierunku. Nadrzędnym celem Rady jest opracowywanie koncepcji dalszego rozwoju kierunku w perspektywie aktualnych i prognozowanych trendów w turystyce i rekreacji. W skład Rady wchodzi przedstawiciele największych w regionie touroperatorów, obiektów hotelarskich, centrum informacji turystycznej, miejskich ośrodków sportu i rekreacji:

- Śląskiej Izby Turystyki
- Hotelu Novotel Katowice Centrum
- Biura Podróży Plus
- Biura Podróży GEOTOUR
- Chorzowskiego Centrum Informacji i Turystyki
- Miejskiego Ośrodka Rekreacji i Sportu w Chorzowie
- Biura Podróży Travel Planet.

Pracom Rady Kierunku przewodniczy Menedżer Kierunku, we współpracy z metodykiem oraz Dyrektorem Biura Karier. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi obejmuje szeroki obszar poczynając od organizacji praktyk zawodowych i staży, pośrednictwo pracy, organizację spotkań branżowych, szkolenia i warsztaty branżowe, aż do realizacji zajęć w warunkach rzeczywistych. Podpisana została umowa współpracy z Akademią Rainbow Tours, która umożliwia studentom uczestnictwo w kursach pilota wycieczek, rezydenta hotelowego oraz animatora czasu wolnego organizowanych przez tę instytucję. Z Partnerami Biznesowymi realizowane są między innymi praktyki zawodowe, wizyty studyjne, spotkania branżowe oraz kursy specjalistyczne np. „Kurs pilota wycieczek”, „Animator czasu wolnego”, współorganizacja eventów „Targi turystyczne”, „Industriada”.

Inną umową o współpracy podpisano Akademią Wychowania Fizycznego w Katowicach, której przedmiotem jest wspólne realizowanie programów badań naukowych w dziedzinie rekreacji i turystyki oraz organizacja przedsięwzięć, takich jak kursy doszkalające i konferencje naukowe.

Istotnym elementem działań uprzątniania procesu kształcenia jest współpraca z **amerykańską uczelnią Franklin University (od 2012 r.). Dotyczy ona między innymi prac nad projektem dotyczącym śledzenia losów absolwentów i wykorzystania ich doświadczeń do aktualizacji programów nauczania, a także owocuje przepływem know-how dotyczącym zapewniania jakości kształcenia na Uczelni oraz tworzeniem programów w oparciu o efekty kształcenia**

W Senacie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu zasiada liczba przedstawicieli studentów zgodna z art. 61 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Można stwierdzić na podstawie list obecności, iż studenci aktywnie uczestniczą w posiedzeniach Senatu Uczelni. Pośród przedstawicieli studentów w Senacie Uczelni znajdują się także przedstawiciele studentów Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie. Przy Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu działa także Konwent Uczelni w skład którego wchodzi także przedstawiciele studentów, po jednym z każdego z ośrodków – Poznania i Chorzowa. W skład Rady Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie wchodzi liczba przedstawicieli studentów zgodna z Art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Przedstawiciele studentów aktywnie uczestniczą w posiedzeniach Rady Wydziału. Na spotkaniu Zespołu Oceniającego z przedstawicielami samorządu studenckiego wyrazili oni pozytywną opinię dotyczącą udziału studentów w procesie określania koncepcji kształcenia na wizytowanym kierunku. Uczelnia umożliwia przedstawicielom studentów zgłaszanie uwag i propozycji podczas posiedzeń statutowych organów Uczelni oraz przekazuje wyniki przeprowadzanych badań atrybutów marki. Przedstawiciele samorządu studenckiego pozytywnie odnieśli się do możliwości jakie stwarza im Uczelnia w zakresie zapewniania jakości kształcenia, w szczególności podkreślili fakt dostępności do wyników przeprowadzanych przez Uczelnię badań ankietowych. Studenci

wizytowanego kierunku obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili swój udział w procesie zapewniania jakości kształcenia. Studenci znają możliwości jakie mają w zakresie zgłaszania uwag dotyczących koncepcji kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja*. Studenci wizytowanego kierunku zgłaszali takie uwagi władzom Uczelni, jednak do tej pory nie zauważyli, jaki realny wpływ mają ich uwagi na proces kształcenia. Należy w tym miejscu zauważyć, iż Uczelnia wprowadza zmiany na podstawie uwag studentów, które będą obowiązywać dla kolejnych cykli kształcenia. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA ocenili iż są zadowoleni z jakości kształcenia na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie i mimo drobnych uwag pozytywnie odnieśli się zarówno do celów i efektów kształcenia, ale także do perspektyw rozwoju wizytowanego kierunku. Możliwości zgłaszania ewentualnych uwag i propozycji w zakresie koncepcji kształcenia do Samorządu Studenckiego i władz Uczelni są znane studentom kierunku *turystyka i rekreacja*.

Z powyżej analizy wynika, że zakres współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi jest bardzo szeroki i różnorodny. Ich udział w tworzeniu i rozwoju koncepcji kształcenia, co potwierdziły dokumenty pozyskane w toku wizytacji, jest sformalizowany i ma charakter bardzo merytoryczny.

Reasumując można jednoznacznie stwierdzić, że Interesariusze wewnętrznymi i zewnętrznymi biorą udział w tworzeniu koncepcji kształcenia, w tym również w kształtowaniu oferty kształcenia, celów i efektów. Mają również wpływ na jej rozwój. To składa się na wysoką ocenę tego kryterium oceny jakości kształcenia.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Ocena misji i strategii rozwoju Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu z punktu widzenia wpisanej w niej koncepcji kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” wypada pozytywnie. Określone w strategii cele potwierdzają rangę, jaką Uczelnia zamierza przykładać w przyszłości do tej sfery kształcenia. Analiza i ocena koncepcji kształcenia pozwala na stwierdzenie, że kierunek ma wyraźnie określoną tożsamość. Program kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” charakteryzują się innowacyjnością, różnorodnością oraz elastycznością. Jest zgodny z nowatorskimi trendami w kształceniu na tym kierunku studiów w polskim szkolnictwie wyższym.

1.2) Wydział Zamiejscowy w Chorzowie WSB Poznań prowadzi sformalizowane i systematyczne, oraz mające charakter kompleksowy działania dotyczące udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w tworzeniu koncepcji kształcenia. Ich udział w określaniu celów i efektów kształcenia oraz perspektyw rozwoju kierunku uznać należy za w pełni satysfakcjonujący.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

Uchwałą nr 36/2011/2012 Senat pozytywnie zaopiniował efekty kształcenia dla wszystkich realizowanych w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu kierunków studiów. Następnie Uchwałą nr 98/2012 z dnia 20 lipca 2012 roku Konwent Wyższej Szkoły Bankowej

w Poznaniu, na podstawie przedłożonych projektów zaopiniowanych przez Senat, określił efekty kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja*.

Od roku ak. 2013/2014 efekty kształcenia dla kierunku „*turystyka i rekreacja*” na poziomie studiów I stopnia dla profilu praktycznego, w tym plan studiów i program kształcenia zatwierdzono Uchwałą Senatu Nr 6/2013 z dn. 10.09.2013 r.

Zgodnie z deklaracją Uczelni koncepcja rozwoju kierunku *turystyka i rekreacja* jest wyprowadzana ze Strategii 2016 gdzie zostały określone: misja Uczelni - *Partnerzy w rozwoju kariery zawodowej* oraz wizja - *Regionalny lider w kształceniu studentów łączących naukę i pracę*. Koncepcja kształcenia determinowana jest również poprzez zdefiniowanie profilu wszystkich kierunków studiów prowadzonych na Wydziale jako profil praktyczny. Ponadto koncepcja kształcenia zakłada dwie podstawowe cechy: praktyczność treści programowych oraz przyjazność form kształcenia. Przyjmuje się, iż absolwenci ocenianego kierunku będą wyposażeni w kompetencje, umiejętności i wiedzę z zakresu turystyki, rekreacji, ale także ekonomii, zarządzania, prawa, czy medycyny. W zależności od specjalności nabywają kompetencje w zakresie zarządzania bazą hotelową, prowadzenia hotelu, obsługi ruchu turystycznego, strategii rozwoju przedsiębiorstwa turystycznego i rekreacyjnego, organizacji krajowych i zagranicznych wyjazdów turystycznych, prowadzenia własnego przedsiębiorstwa turystycznego, turystyki śródziemnomorskiej, prawa medycznego, zasad marketingu usług uzdrowiskowych i SPA, zasad promocji zdrowia, organizowania, wyposażania i prowadzenia obiektów o charakterze gastronomicznym, zasad prawidłowego żywienia, prawa turystycznego. Zakłada się, iż ukończenie kierunku umożliwia zatrudnienie w hotelach i ośrodkach wypoczynkowych, sportowych, rekreacyjnych, klubach sportowych, firmach touroperatorskich, biurach podróży, firmach zajmujących się organizacją szkoleń i wyjazdów integracyjnych, departamentach urzędów administracji publicznej, firmach zajmujących się rozwojem sieci hotelowych i pozyskiwaniem nowych miejsc pod ich budowę, czy też stworzy możliwości założenia własnego przedsiębiorstwa. Ze względu na zdobyte podczas procesu kształcenia kompetencje i umiejętności menedżerskie, absolwent turystyki i rekreacji ma być przygotowany do pełnienia funkcji kierowniczych i zarządzania podmiotami turystyczno–rekreacyjnymi.

Ocena przyjętej struktury zakładanych efektów kształcenia dla poszczególnych poziomów kształcenia i profili kształcenia zostanie dokonana także z perspektywy powyżej zrelacjonowanej ogólnej koncepcji kształcenia.

Dla studiów I stopnia kierunku *turystyka i rekreacja* profil praktyczny przewidziano 17 efektów w zakresie wiedzy; 22 efekty w zakresie umiejętności; 10 efektów w zakresie kompetencji społecznych. Treść tych efektów właściwie kształtuje tożsamość kierunku *turystyka i rekreacja*, odpowiada charakterowi obszarów kształcenia i dyscyplin naukowych do których przypisano kierunek. Warto podkreślić, iż treści kierunkowych efektów kształcenia posiadają wysoce praktyczny charakter. Można domniemywać, iż absolwenci zostaną wyposażeni w umiejętności bardzo konkretne, przydatne w codziennej pracy w organizacjach sektora turystycznego.

Oceniany kierunek został w następujący sposób przypisany do obszarów kształcenia oraz dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia: obszar nauk społecznych – dziedzina nauk ekonomicznych, dyscypliny ekonomia, nauki o zarządzaniu – 70,8%; obszar nauk przyrodniczych – dziedzina nauki o ziemi, dyscyplina geografia – 11,5%; obszar nauk medycznych, nauk o zdrowiu, nauk o kulturze fizycznej – 17,7%. Takie przypisanie kierunku znajduje uzasadnienie w strukturze efektów kształcenia oraz właściwie odpowiada przyjętej koncepcji kształcenia. W załączonej do dokumentacji tabeli „Efekty kształcenia dla kierunku studiów *turystyka i rekreacja* studia pierwszego stopnia – profil praktyczny” Uczelnia zgodnie z wymogami KRK właściwie przyporządkowała zakładane kierunkowe efekty kształcenia do efektów kształcenia w trzech

obszarach nauki dla profilu praktycznego. Wymagania w tym zakresie zostały spełnione. W załączonej do dokumentacji „Matrycy efektów kształcenia dla programu kształcenia na kierunku *Turystyka i rekreacja* (studia I stopnia) z przypisaniem do poszczególnych przedmiotów z odniesieniem do efektów kształcenia dla obszaru kształcenia nauk społecznych, nauk przyrodniczych oraz obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu, nauk o kulturze fizycznej” poszczególnym zakładanym kierunkowym efektem kształcenia przyporządkowano moduły kształcenia w ramach, których efekty te mają być realizowane. Analiza tego przyporządkowania wskazuje, iż wszystkim zakładanym efektem kształcenia przypisano odpowiednie moduły kształcenia. Uwzględniono przy tym wskazanie powiązania kierunkowych efektów kształcenia z modułami przypisanymi dla poszczególnych specjalności. Obecnie w ramach kierunku prowadzone są grupy na następujących specjalnościach: obsługa ruchu turystycznego, hotelarstwo, manager sportu, turystyka uzdrowiskowa, wellness & spa oraz zarządzanie gastronomią i dietetyka. Należy zauważyć, iż w dokumentacji programu kształcenia nie zawarto opisów sylwetki absolwenta prowadzonych specjalności. Informacje na ten temat są zawarte jednak na stronie internetowej Uczelni. Szczegółowe/modułowe efekty kształcenia zawarto w kartach poszczególnych przedmiotów i jednoznacznie przypisano do kierunkowych efektów kształcenia. Analiza zakładanych kierunkowych efektów kształcenia, w tym ich przypisania do modułów kształcenia uwzględniająca proponowane specjalności kształcenia, a także analiza szczegółowych/przedmiotowych efektów kształcenia pozwala stwierdzić, iż zostają spełnione wymagania związane z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Zestaw analizowanych efektów kształcenia odpowiada koncepcji rozwoju kierunku. Należy podkreślić eksponowanie efektów kształcenia związanych z umiejętnościami praktycznymi. Kierunkowe i szczegółowe efekty kształcenia odpowiadają koncepcji kształcenia na potrzeby rynku pracy, w tym kształtowania umiejętności praktycznych.

Studenci otrzymują od nauczycieli akademickich informacje o efektach kształcenia dla poszczególnych przedmiotów. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA byli w stanie określić gdzie mogą znaleźć efekty kształcenia, a także pozytywnie odnieśli się do poziomu dostępności tych informacji. Założone efekty kształcenia spełniają oczekiwania studentów w kontekście uzyskania odpowiedniego przygotowania do podjęcia pracy zawodowej. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie byli zaznajomieni z tematyką Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, przez co nie było możliwe uzyskanie ich opinii w odniesieniu do kwestii zgodności założonych kierunkowych i specjalnościowych oraz przedmiotowych/ modułowych efektów kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja* z KRK. W kontekście rozwoju wizytowanego kierunku, studenci pozytywnie odnieśli się do celów i efektów kształcenia jakie zakłada Uczelnia.

W ramach programu kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* przedstawiono odpowiednie macierze odniesienia kierunkowych efektów kształcenia do poszczególnych modułów kształcenia uwzględniając moduł praktyki zawodowej. Zapewniono spójność kierunkowych efektów z modułami kształcenia. W ramach kart poszczególnych przedmiotów uwzględniono wskazanie szczegółowych/przedmiotowych efektów kształcenia oraz ich przypisanie do kierunkowych efektów kształcenia. Analiza struktury szczegółowych efektów kształcenia w kontekście ich przyporządkowania do kierunkowych efektów kształcenia wskazuje, iż zachodzą warunki umożliwiające realizację kierunkowych efektów kształcenia. Występuje spójność kierunkowych i szczegółowych efektów kształcenia. Opis efektów w zakresie umiejętności jest zorientowany na potrzeby rynku pracy i był konsultowany z pracodawcami co potwierdziło również spotkanie zespołu oceniającego z pracodawcami. Formułowanie efektów kształcenia, uwzględnianie wymagań rynku pracy, organizacji zawodowych, interesariuszy zewnętrznych dokonywana jest w oparciu o funkcjonowanie

Rady Biznesu, Rady Kierunku *Turystyka i rekreacja*, programu Partnerstwa Biznesowego oraz proces konsultacji indywidualnych.

W opinii studentów wizytowanego kierunku kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia założone dla wizytowanego kierunku są spójne. W opinii studentów efekty kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* odpowiadają na potrzeby rynku pracy, a aktywne monitorowanie przez Uczelnię potrzeb pracodawców pozytywnie wpływa na rozwój kierunku i poprawne określanie efektów kształcenia oraz poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia.

Jak wskazano wyżej Uczelnia przedstawiła jednoznaczne przyporządkowanie kierunkowych efektów kształcenia do modułów kształcenia, a w ramach kart przedmiotów przyporządkowanie efektów szczegółowych/modułowych do efektów kierunkowych. Analiza treści i powiązań kierunkowych i szczegółowych efektów kształcenia jednoznacznie wskazuje na możliwość osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia. W kartach przedmiotów w sposób jednoznaczny i przejrzysty przyporządkowano treściom kształcenia szczegółowe efekty kształcenia. Analiza tych powiązań pozwala stwierdzić, iż zachodzą warunki umożliwiające realizację wszystkich szczegółowych efektów kształcenia. Zatem można podsumować, że występują właściwe warunki zapewniające możliwość osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia są możliwe do osiągnięcia. Sylwetka absolwenta kierunku *turystyka i rekreacja* jest zgodna z oczekiwaniami studentów.

Opis efektów kształcenia jest dostępny dla studentów na platformie informatycznej Moodle po zalogowaniu. Dostępny jest zarówno opis efektów kierunkowych jak i opisy efektów szczegółowych zawarty w kartach przedmiotów. Platforma Moodle zawiera zasoby dydaktyczne takie jak karty przedmiotów, ale także treści merytoryczne w formie elektronicznej. Wydział Zamiejscowy w Chorzowie współdzieli wymienioną platformę z innymi Wyższymi Szkołami Bankowymi, w ramach której rozwijany jest projekt eSyllabus zakładający stworzenie bazy syllabusów do wszystkich przedmiotów w formie elektronicznej (tzw. eSyllabusów). Takie wersje minimów programowych znajdują się na platformie e-learningowej i są dostępne dla studentów uczestniczących w zajęciach różnego typu. Celem tego projektu jest wytworzenie bazy dla dalszego rozwijania serwisów internetowych (tzw. eSerwisów) do przedmiotów wykładanych na Wydziale Zamiejscowym.

Natomiast na ogólnodostępnej stronie internetowej są dostępne jedynie opisy sylwetki absolwenta poszczególnych specjalności. Podano tu takie treści jak: „Twoja wiedza i umiejętności”: (wymienione kilka punktów), „Przykładowe miejsca pracy”, „Przykładowe stanowiska”. Informacje te należy ocenić jako cenne z punktu widzenia kandydatów, jednakże nie wyczerpują one pełnego opisu zakładanych efektów kształcenia.

Podstawowe wymagania w zakresie dostępności opisu założonych efektów kształcenia zostają spełnione. Przy czym można by sugerować potrzebę udostępnienia co najmniej kierunkowych efektów kształcenia dla wszystkich potencjalnych zainteresowanych, w tym w szczególności dla osób rozważających podjęcie kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Syllabusy są prezentowane przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach przedmiotu i zawierają opisy założonych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów. Karty przedmiotów są udostępniane studentom drogą elektroniczną. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym potwierdzili, że zapoznają się z kartami przedmiotów.

2.2).

Analiza treści zakładanych efektów kształcenia ocenianego kierunku pozwala potwierdzić, iż zostały one sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne. Kierunkowe

efekty kształcenia zostały określone w sposób prawidłowy. Przyjęte w kartach modułów (sylabusach przedmiotów) zasady formułowania celów kształcenia, efektów szczegółowych, treści kształcenia oraz stosowania wzajemnych odniesień mają prawidłową konstrukcję i zawierają szeroki zakres informacji. Warto podkreślić, iż efekty szczegółowe zostały przypisano treściom kształcenia. Efektom szczegółowym przypisano także jednoznacznie formy weryfikacji, nie przypisano natomiast metod dydaktycznych. Sposób formułowania efektów szczegółowych i zawarcie w kartach przedmiotów przypisania im treści kształcenia oraz form weryfikacji nie pozostawia wątpliwości, iż efekty szczegółowe są sprawdzalne.

W zakresie formułowania szczegółowych efektów kształcenia można mieć zastrzeżenia jedynie do braku przypisania poszczególnym efektom szczegółowym określonych metod dydaktycznych. Efekty kształcenia są jednak niewątpliwie sformułowane w sposób zrozumiały i sprawdzalny.

Efekty kształcenia dla wizytowanego kierunku są dla studentów sformułowane w sposób zrozumiały. Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym wiedzieli jakie efekty kształcenia są przypisane do poszczególnych przedmiotów i pozytywnie odnieśli się do klarowności ich sformułowania. Efekty kształcenia dla wizytowanego kierunku są sprawdzalne, sylabusy przewidują jakie formy sprawdzania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są przypisane do poszczególnych efektów kształcenia.

2.3)

Ogólne ramy formułujące zasady weryfikacji zakładanych efektów kształcenia zostały ujęte w Regulaminie studiów. Każdy przedmiot (podstawowy, kierunkowy, specjalnościowy) kończy się zaliczeniem lub egzaminem. Kryteria zaliczenia przedmiotu ustalane są indywidualnie przez wykładowcę i zawarte w sylabusie przedmiotu dostępnym na platformie Moodle. Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie zaliczeń z wszystkich przedmiotów i pozytywnej oceny z egzaminów i praktyk przewidzianych planem studiów oraz uzyskanie wymaganej liczby punktów ECTS. Studenci mają prawo do jednego terminu zaliczeń i egzaminów w trybie zwykłym i jednego w trybie poprawkowym. Warunkiem zaliczenia seminarium dyplomowego na ostatnim semestrze studiów jest złożenie pracy dyplomowej oraz jej przyjęcie do obrony przez promotora.

Ukończenie studiów na ocenianym kierunku związane jest z uzyskaniem zaliczeń ze wszystkich przedmiotów przewidzianych w planie studiów, przygotowaniem pracy dyplomowej i egzaminem dyplomowym (planowane jest zastąpienie pracy dyplomowej egzaminem z projektu). Pozytywne oceny uzyskane ze wszystkich tych etapów są warunkiem ukończenia całego procesu kształcenia. Można zatem potwierdzić, iż system weryfikacji efektów kształcenia jest kompletny, obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia oraz wszystkie etapy kształcenia.

Studenci korzystając z Extranetu ma po zalogowaniu się w systemie możliwość dostępu do informacji dotyczących swoich wyników w nauce. Regulamin studiów jak i szczegółowy opis zasad i form weryfikacji efektów kształcenia w ramach kart przedmiotów jest dostępny dla studentów na platformie informatycznej.

Należy ocenić, iż Uczelnia stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia i możliwości weryfikacji zakładanych celów, a system ten jest powszechnie dostępny dla studentów.

Uczelnia opracowała procedurę zgodnie z którą w ramach poszczególnych przedmiotów określa się cel, zakres i sposoby weryfikacji założonych efektów kształcenia wraz z metodami ich realizacji. Prowadzone jest także monitorowanie realizacji efektów kształcenia. Z efektywności kształcenia dotyczącego realizacji założonych efektów kształcenia sporządzane jest sprawozdanie przez menadżera kierunku i metodyka. Weryfikacja osiągniętych efektów kształcenia jest dokonywana także przez studentów.

W Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie podstawowym szczeblem weryfikacyjnym efekty kształcenia są efekty przedmiotowe. W kartach przedmiotu podano katalog sposobów weryfikacji efektów kształcenia, który jest dostosowany do specyfiki przedmiotu i jego celów. System ten jest szczegółowo określony w Regulaminie studiów oraz w kartach przedmiotu poprzez wskazanie warunków zaliczenia przedmiotu, jak i uzyskania zaliczenia całego toku studiów. W karcie przedmiotu znajdują się metody weryfikacji zakładanych efektów kształcenia odnoszące się do każdego efektu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Katalog metod sprawdzania, sposobów weryfikacji efektów kształcenia jest zależny od specyfiki przedmiotu i efektu; w systemie oceny stosuje się *metody weryfikacji wiedzy*: test, projekt, dyskusja, praca w grupie, sprawdzian, zadania domowe, kolokwia, egzaminy pisemne, egzaminy ustne; *metody weryfikacji umiejętności*: projekt, ćwiczenia praktyczne; *metody weryfikacji kompetencji społecznych*: obecność i aktywność na zajęciach, prezentowane postawy poza Uczelnią. Ponadto weryfikacją efektów kształcenia w zakresie *kompetencji społecznych* jest ocena działań i postaw studenta w trakcie odbywanej praktyki zawodowej, a zatem weryfikacja efektów kształcenia w zakresie przedmiotu odbywa się jako sprawdzenie wyników pracy studenta i określenie, czy zostały przez niego osiągnięte zdefiniowane dla danego przedmiotu efekty kształcenia.

Z zapisu w § 24 Regulaminu Studiów wynika, iż zaliczenia są dokonywane w formie i trybie określonym przez prowadzącego zajęcia w porozumieniu z Dziekanem. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych określone są w sylabusie przedmiotu przez prowadzącego zajęcia, który decyduje o doborze metod i sposobów ich weryfikacji oraz oceny, ponadto na początku semestru informuje studentów o oczekiwanym nakładzie pracy z ich strony mierzonym w systemie punktowym ECTS, warunkach zaliczenia zajęć, w tym zasad oceniania oraz sposobach weryfikacji efektów kształcenia.

A zatem przyjęte w Uczelni kryteria ocen i sposób ich prezentacji pozwalają na przejrzyste formułowanie wymagań i określenie stopnia ich realizacji. System kształcenia obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia oraz zawiera właściwe sposoby ich weryfikacji.

Weryfikacji efektów kształcenia dokonuje się również poprzez praktyki zawodowe. Zasady weryfikacji praktyk określa *Regulamin Studiów* oraz *Regulamin praktyk zawodowych* zatwierdzony przez Senat Uchwałą Nr 8/2013/2014 z dn. 26.09.2013 r. Weryfikacji uzyskania na praktykach zakładanych efektów kształcenia oraz oceny stopnia osiągniętych efektów kształcenia dokonuje opiekun praktyk z ramienia zakładu pracy oraz Dziekan z ramienia Uczelni. Podstawą do zaliczenia praktyki jest zaświadczenie o odbyciu praktyk poświadczone przez zakład pracy oraz sprawozdanie studenta. Realizacja praktyk odbywa się zgodnie z planem studiów i programem praktyk, a zatem wskazane jest dostosowanie formy zaliczenia praktyk mającej na celu weryfikację osiągniętych efektów kształcenia w większym zakresie niż dotychczas.

Sposobem potwierdzania efektów kształcenia jest także proces dyplomowania. Zasady dyplomowania określa *Regulamin studiów* (§ 52-70) oraz Zarządzenie Dziekana Nr 13/2014 z dn. 24.08.2014 r. w sprawie procedury dyplomowania na studiach I stopnia w przypadku których praca dyplomowa przybiera formę zespołowego projektu dyplomowego; Zarządzenie Dziekana Nr 18/2014 z dn. 01.10.2014 r. w sprawie wytycznych do pisania prac dyplomowych obowiązujących od 01.10.2014 roku. Procedury dotyczące procesu dyplomowania określają: zasady składania prac dyplomowych, przebiegu egzaminu dyplomowego, sposobu zgłaszania, zatwierdzania, ogłaszania i wyboru tematów prac dyplomowych wskazane jest uszczegółowienie zakresu dokonywania recenzji prac dyplomowych, zwłaszcza w przypadku, gdy promotorem jest osoba ze stopniem naukowym doktora; natomiast w zakresie obowiązku sprawdzenia pracy przez system antyplagiatowy

uzyskano informacje, iż trwają prace nad wdrożeniem systemu od przyszłego roku akademickiego. W ramach powyższych procedur określono zasady powierzania funkcji promotora pracy dyplomowej nauczycielowi akademickiemu co najmniej ze stopniem naukowym doktora; listę promotorów zatwierdza Dziekan Wydziału; w roku akademickim 2013/2014 listy zatwierdzono w dniu 01.10.2013 r., natomiast na rok akademicki 2014/2015 w dniu 01.10.2014 r. W przypadku zespołowego projektu dyplomowego proceduralne rozwiązania wskazują na indywidualność oceny każdego studenta, a zatem można stanowić, iż *formalnie* rozwiązania zawarte w ramach stosowanych procedur zapewniają prawidłowy przebieg procesu dyplomowania.

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji prowadzona jest prawidłowo.

Przechowywanie dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie efektów kształcenia przez studentów, w tym prace zaliczeniowe oraz egzaminacyjne odbywa się zgodnie z zasadami archiwizowania wprowadzonymi Zarządzeniem Nr 15/2012 z dn. 19.12.2012 r. w sprawie *określenia terminu przechowywania prac pisemnych stanowiących zaliczenie lub egzamin z poszczególnych przedmiotów na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu*. Zgodnie z wytycznymi zawartymi w powyższym zarządzeniu każda praca pisemna studenta jest przechowywana na terenie Wydziału lub u nauczyciela akademickiego prowadzącego zajęcia dydaktyczne będąca potwierdzeniem efektów kształcenia osiągniętych na prowadzonych przez niego zajęciach przez okres 12 miesięcy od daty zaliczenia lub egzaminu. Teczki absolwentów przechowywane są przez okres 50 lat zgodnie z wymogami prawa określonymi w § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188).

Uczelnia zapewnia niezbędną dostępność informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia. Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia wraz z metodami ich oceny oraz weryfikacji, wewnętrzne regulaminy Uczelni, ponadto plany studiów, sylabusy do poszczególnych przedmiotów wraz z kryteriami oceny, prac dyplomowych, w tym treści i dokumenty dotyczące toku studiów i całego procesu kształcenia są dostępne za pomocą narzędzi internetowych tj: strona internetowa, platforma. Platforma jako narzędzie, ułatwia dokumentowanie procesu uzyskiwania efektów kształcenia (prace studentów, etapy realizacji projektów) oraz zwiększa dostępność kadry dydaktycznej poprzez kontakt na forach dyskusyjnych. Oprócz tego ma funkcję repozytorium materiałów dydaktycznych. Informacje podstawowe zamieszczane są w gablotach umiejscowionych na terenie Uczelni oraz przekazywane przez przedstawicieli studentów i pracowników. Studenci mają zapewniony szeroki dostęp do informacji o toku studiów. Na stronie Uczelni oraz dzięki posiadanej platformie studenci są na bieżąco informowani o aktualnościach dotyczących procesu kształcenia.

Ponadto informacja o efektach kształcenia znajdujących się w sylabusach przedmiotów wraz ze sposobem ich oceny i weryfikacji jest przekazywana studentom przez prowadzących podczas pierwszych zajęć. Dodatkowych informacji można uzyskać od pracowników Dziekanatu.

Dokonując podsumowania stwierdza się, że jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

System oceny efektów kształcenia jest przejrzysty dla studentów. Regulamin Studiów I i II stopnia Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu określa zasady oceny osiągnięć i efektów kształcenia. Stosowana skala ocen do 2.0 do 5.0 uwzględnia także oceny pośrednie, takie jak „dobry +” bez jasnego określenia w jaki sposób oceny te są uwzględniane do średniej

studenta. Zaleca się więc doprecyzowanie zasad oceny w Regulaminie Studiów. System oceny efektów kształcenia jest powszechnie dostępny. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym potwierdzili dostępność dokumentów dotyczących systemu oceny efektów kształcenia.

Uczelnia w Raporcie samooceny deklaruje, iż zakres realizacji efektów kierunkowych weryfikowany jest w sposób pośredni w tzw. Badaniu Atrybutów Marki (BAM), system ten został opisany niżej. Potwierdza jednocześnie, iż zasadniczym obszarem pomiaru efektów kształcenia są przedmioty nauczania. Faktycznie kluczowym etapem weryfikacji poszczególnych efektów kształcenia jest ocena ich realizacji w ramach przedmiotów ujętych w programie kształcenia. System weryfikacji efektów kształcenia obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia, tj. wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. W kartach modułów w formie zestawienia tabelarycznego dla poszczególnych szczegółowych efektów kształcenia przypisano metody ich weryfikacji. Ponadto ogólne ramy stosowania form weryfikacji efektów kształcenia opisano w Regulaminie studiów. Przewidziano tryb prowadzenia zaliczeń i egzaminów z poszczególnych przedmiotów i egzaminu dyplomowego. Zgodnie z deklaracją Uczelni osiągnięte efekty kształcenia w zakresie wiedzy zwykle weryfikowane są poprzez egzaminy, kolokwia, quizy i testy. Natomiast umiejętności zwykle weryfikowane są poprzez projekty i ocenę aktywności na zajęciach, która rozumiana jest jako ocena efektów pracy studenta na zajęciach konwersatoryjnych, laboratoryjnych. Osiąganie przez studenta efektów kształcenia w zakresie kompetencji społecznych zwykle weryfikowane jest poprzez ocenę aktywności na zajęciach i ocenę pracy nad projektem oraz ocenę prezentacji wyników projektu. W ramach każdego z narzędzi nauczyciel akademicki ustala kryteria i sposób oceny czy dany efekt został osiągnięty przez studenta.

W przypadku niektórych przedmiotów występują uchybienia w zakresie doboru sposobów weryfikacji efektów kształcenia. Na przykład w przedmiocie Zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym przewidziano jedną formę weryfikacji „egzamin” pomimo, iż założono osiągnięcie efektów szczegółowych zarówno z zakresu wiedzy jak i umiejętności oraz kompetencji społecznych. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku przedmiotu Globalizacja gospodarki, gdzie dwa efekty w zakresie umiejętności są weryfikowane egzaminem. W przypadku przedmiotu Geografia turystyczna efekt szczegółowy GT-U1 *Posługuje się mapą i innymi źródłami informacji w celu scharakteryzowania obiektów i regionów turystycznych*, nie jest w pełni weryfikowany z wykorzystaniem założonych form w postaci prac pisemnych, co wymaga niezbędnej korekty.

Etapy i procedury weryfikacji efektów kształcenia zostały określone w Regulaminie studiów. Jak wskazano już wyżej ukończenie studiów na ocenianym kierunku związane jest z uzyskaniem zaliczeń ze wszystkich przedmiotów przewidzianych w planie studiów, przygotowaniem pracy dyplomowej i egzaminem dyplomowym. Pozytywne oceny uzyskane ze wszystkich tych etapów są warunkiem ukończenia całego procesu kształcenia. Można zatem potwierdzić, iż system umożliwia ocenę efektów kształcenia na wszystkich etapach kształcenia.

Proces kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie WSB Poznań kończy praca licencjacka. Zgodnie z Raportem samooceny poziom prac dyplomowych jest zapewniany m.in. poprzez właściwy dobór promotorów. Są to głównie samodzielni pracownicy naukowcy oraz adiunkci. Dziekan powołując promotorów jednocześnie przypomina o wymaganiach stawianych pracy dyplomowej (licencjackiej). Jakość prac jest dodatkowo weryfikowana przez recenzenta. W opinii Uczelni na podstawie udziału studentów w seminarium oraz realizacji i obrony pracy dyplomowej dokonywany jest

pomiar szerokiego spectrum efektów z obszaru wiedzy i umiejętności kierunkowych oraz kompetencji społecznych absolwentów.

Ogólne zasady przygotowania pracy dyplomowej oraz przeprowadzania egzaminu dyplomowego zostały określone w Regulaminie Studiów. **Zastosowane regulacje dotyczące procesu dyplomowania spełniają podstawowe wymagania. Jednak analiza prac dyplomowych dokonana w trakcie wizytacji ZO wykazała uchybienia występujące w pracach oraz nie zawsze ich wysoki poziom merytoryczny. Wskazuje to, iż dokumentacja procesu dyplomowania powinna być dopracowana, ściślej regulując wymagania stawiane pracom dyplomowym. Także system zapewnienia jakości kształcenia w większym stopniu powinien zostać zorientowany na monitorowanie poziomu prac dyplomowych oraz podejmowanie ewentualnych działań naprawczych. Uczelnia planuje wprowadzenie zmian w procesie dyplomowania i zastąpienie pracy dyplomowej zespołową pracą projektową. Nie zostały opracowane jeszcze szczegółowe zasady weryfikacji końcowych efektów kształcenia z wykorzystaniem wzmiankowanej pracy projektowej, co nie pozwala na odniesienie się co do ich prawidłowości. Tym nie mniej w świetle uchybień występujących w ocenionych przez ZO pracach dyplomowych można wyrazić obawy, czy realizacja prac zespołowych nie utrudni jeszcze weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w stosunku do poszczególnych studentów. Realizacja prac zespołowe może potencjalnie zapewnić osiągnięcie dodatkowych efektów kształcenia związanych z pracą w grupie i zbiorowym rozwiązywaniu problemów, jednak z punktu widzenia realizacji programu kształcenia warunkiem jest zapewnienie właściwego poziomu i identyfikowalności wkładów poszczególnych uczestników.**

Istotnym elementem weryfikacji efektów kształcenia jest pozyskiwanie opinii pracodawców. Do działań związanych z pozyskiwaniem opinii interesariuszy zewnętrznych należą prowadzone corocznie badania pracodawców współpracujących z Wydziałem, różnorodne formy uzyskiwania opinii w ramach istniejącego sformalizowanego systemu kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym – prac Rady Kierunku TIR, realizacji Partnerstwa Biznesowego, działań Menedżera Kierunku.

Kompleksowym narzędziem służącym między innymi do oceny efektów kształcenia jest Badanie Atrybutów Marki (BAM) w którym także grupą badawczą są pracodawcy współpracujący i niewspółpracujący z WSZB. BAM stanowi cenne źródło informacji nt. trendów rynkowych – potrzeb rynkowych dot. m. in. umiejętności, kompetencji i oczekiwań pracodawców.

BAM weryfikuje wiedzę i kompetencje absolwentów (efekty kształcenia) z rynkiem pracy, a tym samym pozwala na uzyskanie przez władze Wydziału szczegółowych informacji na temat wymagań współczesnego rynku pracy znajdującego się w otoczeniu społeczno-gospodarczym Uczelni. Pozyskane dane pokazują także zmiany w obszarze losów zawodowych absolwentów prowadząc do wdrażania zmian w zakresie praktycznego kształcenia i podnoszenia jakości kształcenia.

Biuro Karier weryfikuje planowane i realizowane efekty kształcenia związane z praktykami zawodowymi poczynając od wyboru odpowiedniego miejsca praktyk poprzez nadzór przebiegu i zebranie dokumentów po zakończonej praktyce, wraz z organizacją konkursu na najlepszego Praktykodawcę Roku. Weryfikacja, kontrola przebiegu, efektów odbywania praktyk polega także na sporządzaniu przez studenta odpowiedniego raportu oraz akceptacji przez pracodawcę zarówno programu praktyk jak również wystawianiu przez niego opinii z miejsca praktyk.

Można wnioskować, iż system weryfikacji efektów kształcenia umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach, w tym w ramach procesu dyplomowania oraz na praktykach zawodowych.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym funkcjonujący system oceny efektów kształcenia umożliwia właściwą ocenę uzyskania efektów kształcenia. System ten funkcjonuje, w opinii studentów, w sposób prawidłowy na wszystkich etapach kształcenia. Okresem zaliczeniowym na Uczelni jest semestr, podczas którego nauczyciele akademicy mogą przeprowadzać częściową weryfikację osiągnięcia efektów kształcenia na zasadach zadeklarowanych na pierwszych zajęciach w semestrze i karcie przedmiotu.

Wymagania związane z zaliczaniem wszystkich etapów kształcenia są w sposób przejrzysty określone w Regulaminie studiów oraz kartach modułów (przedmiotów). Zapewnia to niezbędną standaryzację wymagań stosowanych w odniesieniu do wszystkich studentów. Przyjęto jednolitą skalę ocen na poszczególnych etapach weryfikacji efektów kształcenia (Regulamin Studiów § 20), która jest powszechnie dostępna. Podobnie ustalono w wystandaryzowany sposób zasady wyznaczania oceny końcowej na dyplomie, w ramach której uwzględnia się średnią ocen z toku studiów, oceny z pracy oraz oceny z egzaminu dyplomowego według określonych udziałów procentowych. Zgodnie z Regulaminem studiów § 24 kryteria uzyskania zaliczenia, także w trybie poprawkowym ustala prowadzący zajęcia w porozumieniu z dziekanem i podaje do wiadomości studentów na początku semestru. Prowadzący zajęcia jest obowiązany podać wyniki prac zaliczeniowych do wiadomości studentów w ciągu 7 dni od terminu ich złożenia. Co ważne student ma prawo uzyskać uzasadnienie otrzymanej oceny w terminie 7 dni od daty ogłoszenia wyników. Podobne regulacje dotyczą przeprowadzania egzaminów. Zgodnie z Regulaminem studiów w sprawach dotyczących zaliczeń lub egzaminów studentowi przysługuje prawo odwołania się do dziekana. Dziekan może zarządzić zaliczenie lub egzamin w trybie komisyjnym. W takim zaliczeniu przewiduje obecność przedstawiciela samorządu studenckiego.

Analiza struktury ocen uzyskanych przez studentów zarówno w trakcie ostatniej sesji egzaminacyjnej jak i podczas ostatnich egzaminów dyplomowych wskazuje na występowanie normalnego rozkładu ocen co potwierdza właściwe wy standaryzowanie stawianych wymagań:

Struktura ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej i egzaminu dyplomowego

	Sesja egzaminacyjna*						Egzamin dyplomowy***					
	2	3	3,5	4	4,5	5	2**	3	3,5	4	4,5	5
Liczba ocen	289	369	298	501	382	770	---	0	2	25	36	13

Na podstawie powyższych uwag można uznać, że stosowane w Uczelni rozwiązania pozwalają na odpowiednią standaryzację wymagań oraz zapewnienie przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen.

Wymagania w systemie oceny efektów kształcenia stosowanym na WSB w Poznaniu Wydział w Chorzowie, w opinii studentów, są wystandaryzowane.

Uczelnia w Raporcie samooceny podała informacje dotyczące skali i przyczyn odsiewu:

Rok akademicki	Liczba studentów na 1 X	Przyczyny odsiewu			Łącznie odpad	
		Sesja	Rezygnacja	Płatności	Liczbowo	Procentowo
2011/2012	125	2	21	4	27	22%
2012/2013	251	5	40	9	54	21,5%
2013/2014	320	8	50	5	63	20%

Wnioskuje się, iż najczęstsze przyczyny rezygnacji studentów to wyjazd za granicę, trudności finansowe oraz sytuacje rodzinne / losowe. Analiza skali i przyczyn odsiewu nie

wskazuje na występowanie nieprawidłowości czy uchybień w procesie oceny efektów kształcenia stosowanych na Uczelni.

W ocenie studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym przyczyną odsiewu studentów na pierwszych semestrach studiów jest rezygnacja studentów z powodu braku rzeczywistego zainteresowania studiowaniem kierunku *turystyka i rekreacja* oraz powody finansowe. Opinia ta jest zgodna z informacjami przedstawionymi przez Uczelnię w raporcie samooceny.

Informacje na temat stosowanego systemu ocen są dostępne dla studentów. Stosowany system ocen obejmujący Regulamin studiów oraz karty poszczególnych modułów są dostępne dla studentów na platformie informatycznej. Należy podkreślić także, iż każdy student korzystając z Extranetu ma po zalogowaniu się w systemie możliwość dostępu do informacji dotyczących swoich wyników w nauce. Na podstawie przeprowadzonej wizytacji można stwierdzić, iż prowadzący zajęcia na początku semestru informują studentów o warunkach i kryteriach weryfikacji ich osiągnięć i wystawiania oceny. Nie ma zatem wątpliwości, że Uczelnia zapewnia odpowiedni dostęp do informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia oraz udostępnia studentom wyniki ocen.

Studenci otrzymują informacje na temat stosowanego systemu oceny od nauczycieli akademickich podczas pierwszych zajęć w semestrze. Studenci mają dostęp do dokumentacji związanej z systemem oceny efektów kształcenia poprzez extranet Uczelni. Studenci potwierdzili znajomość dokumentów związanych z systemem oceny efektów kształcenia, w tym Regulaminu Studiów.

Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość. Wykorzystuje jedynie metodę blended learning, wspomagając wykorzystaniem narzędzi informatycznych kształcenie tradycyjne.

Na Uczelni funkcjonuje kształcenie na odległość w formie dodatkowych materiałów dydaktycznych na platformie e-learningowej Moodle. W ocenie studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym platforma e-learningowa Moodle i zawarte w niej materiały dydaktyczne wspierają proces kształcenia.

2.4)

W celu jak najlepszego dostosowania oferty kształcenia do zmieniających się potrzeb rynku pracy, przeprowadza się monitoring losów zawodowych absolwentów za który odpowiada Biuro Karier Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie WSZB w Poznaniu. Celem działalności B.K. jest prowadzenie działalności wspierającej poszukiwanie pracy i rozwój zawodowy studentów i absolwentów. Zadania te realizowane są m.in. poprzez: dostarczanie studentom i absolwentom informacji o rynku pracy i możliwościach podnoszenia kwalifikacji zawodowych, prowadzenie bazy danych studentów i absolwentów zainteresowanych podjęciem pracy, odbyciem stażu lub praktyki zawodowej, promocję studentów i absolwentów wśród pracodawców.

Monitorowanie efektów kształcenia na rynku pracy odbywa się w trakcie studiów i po ich ukończeniu. Narzędziem służącym do weryfikacji i oceny efektów kształcenia, które dotyczy losów absolwenta jest badanie Atrybutów Marki. Badania Atrybutów Marki prowadzone są one w cyklach rocznych, w okresie kwietnia–czerwca, we wszystkich Uczelniach i Wydziałach w grupie Wyższych Szkół Bankowych w Polsce. Grupę badawczą stanowią zarówno studenci, absolwenci, jak i pracownicy administracyjni, dydaktyczni, naukowo–dydaktyczni, a także pracodawcy współpracujący i niewspółpracujący z WSB. W samym tylko roku 2014 przebadano ponad 14 tys. osób reprezentujących w/w kategorie, z tego blisko 1900 osób w tut. Wydziale. Materiał w ten sposób pozyskany pozwala prowadzić szczegółowe analizy nt. funkcjonowania poszczególnych działów Wydziału (m. in.: Dziekanatu, Biura Karier, Działu Organizacji Dydaktyki, Biblioteki, czy punktów

usługowych). Stanowi cenne źródło informacji nt. trendów rynkowych – potrzeb rynkowych dot. m. in. umiejętności, kompetencji i oczekiwań pracodawców.

BAM weryfikują wiedzę i kompetencje absolwentów (efekty kształcenia) z rynkiem pracy, a tym samym pozwala na uzyskanie przez władze Wydziału szczegółowych informacji na temat wymagań współczesnego rynku pracy znajdującego się w otoczeniu społeczno-gospodarczym Uczelni. Pozyskane dane wprost pokazują zmiany (losy zawodowe) tej kategorii badanych, są drogowskazem do dalszej pracy mającej na celu praktyczne kształcenie i faktyczne podnoszenie jakości kształcenia. . O wynikach przeprowadzonych badań informowani są przez Biuro Karier także studenci i absolwenci.

Biuro Karier na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie WSZB w Poznaniu prowadzi i organizuje również:

- 1) pośrednictwo pracy dla studentów i absolwentów
- 2) spotkania branżowe i wystawiennictwo firm
- 3) wizyty studyjne do firm w regionie
- 4) płatne staże dofinansowane ze środków UE
- 5) bezpłatne warsztaty i płatne szkolenia
- 6) indywidualne spotkania z doradcą zawodowym
- 7) Program Partnerstwa Biznesowego
- 8) Program Absolwent
- 9) Uniwersytet Każdego Wieku

Biuro Karier jako agencja pośrednictwa pracy pośredniczy w przekazywaniu informacji o wolnych miejscach pracy, staży i praktyk. Wszystkie oferty są publikowane w studenckim Extranecie. Studenci i absolwenci, którzy chcą aplikować na daną ofertę, zobowiązani są do rejestracji w bazie osób poszukujących pracy.

W ramach Programu Absolwent każdy z studentów, którzy zakończyli proces nauczania w Uczelni może skorzystać z: indywidualnych spotkań z doradcą zawodowym, bezpłatnych warsztatów i szkoleń, ofert pracy dostępnych w Biurze Karier oraz Extranecie , uczestnictwa w spotkaniach branżowych i spotkań z pracodawcami informacji o rynku pracy i możliwościach podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Formalne wzmocnienie rangi Biura Karier w wewnętrznym systemie jakości kształcenia (udział w pracach Rady Kierunku TIR Dyrektora BK) oraz efektywna procedura wdrażania sygnalizowanych zmian / wyników monitorowania losów absolwentów, efektów współpracy z interesariuszami zewnętrznymi realizowana poprzez Menedżera Kierunku i Metodyka zapewnia doskonalenie jakości kształcenia.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

W trakcie wizytacji ZO wylosował 6 przedmiotów do oceny dokumentacji weryfikacji efektów kształcenia. Dokumentacja zawierała zarówno wyniki egzaminów, prac pisemnych jak i efekty zrealizowanych przez studentów prezentacji i projektów. Można potwierdzić stosowanie zróżnicowanych form weryfikacji efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Analiza powyższej dokumentacji wykazała, iż stosowane formy były generalnie adekwatne do efektów kształcenia zawartych w kartach przedmiotów i stanowiły właściwą formę ich weryfikacji. Wystąpiły jednak przypadki, gdy przewidziane w kartach przedmiotów formy weryfikacji nie okazywały się wystarczające dla zweryfikowania wszystkich założonych efektów kształcenia (wskazane również powyżej). Oznaczenie niektórych elementów dokumentacji weryfikacji efektów kształcenia nie pozwalało jednoznacznie zinterpretować jaką stanowi formę spośród form przewidzianych w sylabusie przedmiotu. Na przykład w karcie przedmiotu przewidziano 3 formy weryfikacji: projekt na zajęciach, projekt

końcowy, egzamin. Nie ma pewności czy przedstawione prace pisemne są projektem realizowanym na zajęciach czy projektem końcowym. Najistotniejszym uchybieniem jednak była w części przypadków niekompletność przedstawionej dokumentacji, bowiem nie zawsze udokumentowane zostały wszystkie przewidziane w sylabusie przedmiotu stosowane formy weryfikacji efektów kształcenia. Należałoby zalecić zwiększenie dbałości o kompletność przechowywanej dokumentacji weryfikacji efektów kształcenia.

Zespół Oceniający PKA wylosował do analizy 9 prac dyplomowych. Tematyka prac okazała się zgodna z kierunkiem studiów i specjalnościami studentów. Analiza treści prac wykazała iż poziom ich jest zróżnicowany. W niektórych pracach występują problemy z wyraźnym wyodrębnieniem części teoretycznej i empirycznej, braku wskazania celu pracy, zbyt skromnej cytowanej literatury.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Analiza zakładanych kierunkowych efektów kształcenia, w tym ich przypisania do modułów kształcenia, a także analiza szczegółowych/przedmiotowych efektów kształcenia pozwala stwierdzić, iż zostają spełnione wymagania związane z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Zestaw analizowanych efektów kształcenia odpowiada koncepcji rozwoju kierunku. Należy podkreślić eksponowanie efektów kształcenia związanych z umiejętnościami praktycznymi. Kierunkowe i szczegółowe efekty kształcenia odpowiadają koncepcji kształcenia na potrzeby rynku pracy, w tym kształtowania umiejętności praktycznych. Analiza struktury szczegółowych efektów kształcenia w kontekście ich przyporządkowania do kierunkowych efektów kształcenia wskazuje, iż zachodzą warunki umożliwiające realizację kierunkowych efektów kształcenia. Występuje spójność kierunkowych i szczegółowych efektów kształcenia.

Uczelnia w kształtowaniu efektów kształcenia programu o profilu praktycznym uwzględnia wymagania rynku pracy, pracodawców oraz innych interesariuszy.

2.2) Analiza treści zakładanych efektów kształcenia stopnia ocenianego kierunku pozwala potwierdzić, iż zostały one sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym efekty kształcenia zostały przedstawione w sposób zrozumiały, są sprawdzalne i możliwe do osiągnięcia.

2.3) Można stwierdzić, iż system weryfikacji efektów kształcenia umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach, w tym w ramach procesu dyplomowania. Jedynie w przypadku kilku przedmiotów występują uchybienia w zakresie doboru sposobów weryfikacji szczegółowych efektów kształcenia. Poziom merytoryczny części prac dyplomowych sugeruje potrzebę wzmożenia działań na rzecz doskonalenia procesu dyplomowania.

Nauczyciele akademicy przedstawiają szczegółowe zasady zaliczania podczas pierwszych zajęć w semestrze i konsekwentnie je realizują. System oceny efektów kształcenia jest powszechnie dostępny i przejrzysty.

2.4) Można potwierdzić, iż Uczelnia uwzględnia wyniki badań losów absolwentów i badań rynku pracy w doskonaleniu programu kształcenia.

Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Uchwałą Rady Wydziału Nr 4/2012 z dn. 23.09.2014 r. zatwierdzony został plan studiów i program kształcenia dla I roku studiów na rok akademicki 2014/2015; do wglądu Komisji przedstawiono także pozytywną opinię Samorządu Studenckiego z dn. 24.06.2014 r. Uchwałą Rady Wydziału Nr 3/2012 z dn. 24.06.2014 r. zatwierdzono plan studiów i program kształcenia na rok akademicki 2014/2015 dla II, III i IV roku studiów I stopnia po pozytywnym zaopiniowaniu przez Samorząd Studentów w dn. 23.09.2014 r.

Dobór modułów kształcenia/przedmiotów ściśle podporządkowano strukturze zakładanych celów i efektów kształcenia. Na podstawie macierzy efektów kształcenia można potwierdzić, iż wszystkim kierunkowym efektom kształcenia przypisano odpowiednie moduły kształcenia. Na podstawie analizy treści kształcenia zawartych w kartach przedmiotów/sylabusach dla poszczególnych modułów i ich ścisłego przypisania do efektów szczegółowych można zakładać, iż istnieją warunki do osiągnięcia wszystkich zakładanych szczegółowych efektów kształcenia, a w związku z jednoznacznym ich przyporządkowaniem do efektów kierunkowych zapewniono warunki realizacji wszystkich kierunkowych efektów kształcenia.

Studia pierwszego stopnia na kierunku *turystyka i rekreacja* trwają trzy lata i są podzielone na sześć semestrów. W programie kształcenia przewidziano 1389 godzin zajęć kontaktowych. W tym 41,7% stanowią wykłady, 54% ćwiczenia oraz 4,3% seminaria. Programy nauczania obejmuje następujące grupy przedmiotów:

- przedmioty podstawowe, kierunkowe – obowiązkowe i wspólne dla kierunku,
- przedmioty specjalnościowe – obowiązkowe i do wyboru,
- przedmioty do wyboru – obowiązkowe,
- przedmioty nadobowiązkowe – dodatkowe, poszerzające podstawowy program nauczania.

Obecnie w ramach kierunku prowadzone są grupy na następujących specjalnościach: obsługa ruchu turystycznego, hotelarstwo, manager sportu, turystyka uzdrowiskowa, wellness & spa oraz zarządzanie gastronomią i dietetyka.

W odniesieniu do ocenianego kierunku *turystyka i rekreacja* można stwierdzić, iż czas trwania kształcenia jest przewidziany w sposób zapewniający możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Podobnie analiza kart przedmiotów, a w ich ramach doboru treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia wskazuje na możliwość osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu.

Zgodnie z Raportem samooceny, ale także na podstawie wizytacji Zespołu PKA można stwierdzić, że proces kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* realizowany jest z wykorzystaniem różnych form dydaktycznych: wykładów, ćwiczeń (konwersatoriów), seminariów, lektoratów oraz pracowni. Znaczna część zajęć prowadzona jest metodami aktywizującymi takimi jak: warsztaty, realizacje projektów indywidualnych i zespołowych. Wykłady realizowane są w formie tradycyjnego wykładu uzupełnionego prezentacjami multimedialnymi. Wykładowcy WSB stosują często takie metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy jak:

- klasyczna metoda problemowa, która stosowana jest przede wszystkim podczas konwersatoriów.
- metoda case study (studiów przypadków) i metoda sytuacyjna
- metoda burzy mózgów (zwanej także metodą giełdy pomysłów)
- gra dydaktyczna (najczęściej gry symulacyjne)
- metoda praktyczna, np. wykonywania ćwiczeń w ramach konwersatoriów
- praca domowa zadawana zarówno z zajęć na zajęcia, jak i będąca podstawą zaliczenia semestru

- metody ekspresyjne, stosowane przede wszystkim w ramach prac w organizacjach studenckich.

Organizowane są również wizyty studyjne.

Praktyczność treści programowych przejawia się w układaniu takich siatek przedmiotów w obrębie specjalności oraz doborze takiej tematyki zajęć poszczególnych przedmiotów, aby proces nauczania-uczenia się nie dotyczył jedynie wiedzy (na temat pojęć, faktów, procedur itp.), aby przeważały działania ukierunkowane na rozwijanie umiejętności (poznawczych i praktycznych). Praktyczność form kształcenia przejawia się natomiast w przewadze ćwiczeń nad wykładami oraz możliwie jak najszerszym włączaniu metod kształcenia pozwalających na nauczanie umiejętności.

Oznacza to, iż najlepiej, jak to tylko jest możliwe, wykorzystywane są wizyty studyjne, studia przypadków, czy realizowanie części zajęć w warunkach rzeczywistych. Praktyczne formy i metody kształcenia stają się przyjazne dla studenta, który ma możliwość powiązania swoich wyobrażeń i/lub już posiadanych doświadczeń z treściami przedmiotowymi oraz poznawania treści nieznanymi poprzez ich osadzenie w kontekście rzeczywistych działań i doświadczeń.

Warto podkreślić iż udział procentowy ćwiczeń jako formy realizowanych zajęć wynosi na studiach 54%. Aktywizacja studentów za pomocą różnego rodzaju inicjatyw w postaci konkursów, stypendiów, staży, wymiany międzynarodowej, sprzyja przyswojeniu przez studentów właściwych postaw w relacji do ich otoczenia oraz ich kreatywności i chęci rozwoju a także umożliwia poszerzenie umiejętności praktycznych

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci odnieśli się pozytywnie do doboru form zajęć dydaktycznych do poszczególnych przedmiotów. W opinii studentów formy te dobrane są prawidłowo i pozwalają na uzyskanie zakładanych efektów kształcenia. Studenci zwrócili dodatkowo uwagę, iż w przypadku jednego z przedmiotów – Podstaw prawa – zmiana formy zajęć z tego przedmiotu mogłaby pozytywnie wpłynąć na proces uczenia się.

Stosowane przez nauczycieli akademickich metody prowadzenia są w opinii studentów odpowiednie i zapewniają wysoką jakość kształcenia na wizytowanym kierunku. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym zwrócili jednak uwagę, iż ich zdaniem liczba prezentacji multimedialnych, jakie muszą przygotowywać w ramach zaliczeń poszczególnych przedmiotów jest zbyt duża. Zaleca się Uczelni zweryfikowanie częstości stosowania tej formy zaliczenia przedmiotu, z związku z otwartością studentów na zwiększenie różnorodności stosowanych form zaliczenia. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA określili dobór metod kształcenia przez nauczycieli akademickich za odpowiedni do ich oczekiwań.

Studenci określili materiały na platformie e-learningowej Moodle jako przydatne, a także zwrócili uwagę na wysoką jakość tych materiałów. Wykorzystywane metody kształcenia na odległość są używane w celu wsparcia procesu dydaktycznego, także poprzez organizowanie testów w formie elektronicznej.

Analiza programu kształcenia wykazała, iż punkty ECTS przypisano praktycznie wszystkim elementom programu, w tym seminarium dyplomowemu i praktyce zawodowej. Łączna liczba punktów ECTS wymaganych do ukończenia studiów i uzyskania dyplomu licencjata wynosi 214 punktów ECTS na studiach stacjonarnych i 186 punktów ECTS na studiach niestacjonarnych. Uczelnia wyjaśnia, iż „...przepisy, które weszły w życie od 1 października 2012 roku, nie określają górnej granicy punktów ECTS przypadających na semestr, stało się możliwe ujednolicenie liczby punktów przypisanych tym samym przedmiotom na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Różnica w ich całkowitej sumie, widoczna w załączonych programach i planach studiów, wynika z realizacji w ramach studiów stacjonarnych dodatkowych przedmiotów (do wyboru, wykładów monograficznych)

oraz innego wymiaru zajęć języka obcego”. Powyższe podejście należy uznać za dopuszczalne.

Zgodnie z informacją Uczelni przy szacowaniu nakładu pracy został uwzględniony całkowity czas pracy zarówno na zajęciach organizowanych z udziałem nauczycieli akademickich, jak i czas pracy bez bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego (pracy własnej). W kartach przedmiotów zawarto informacje o liczbie punktów ECTS przypadających na następujące formy aktywności studentów:

1) Punkty za zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego, w podziale również na:

- Punkty ECTS za zajęcia wykładowe;
- Punkty ECTS z ćwiczeń, projektów lub laboratoriów.

2) Punkty ECTS za pracę własną studenta

Bezpośrednio w kartach przedmiotów nie podano jednak bilansu nakładów czasu pracy studentów. O nakładach czasu pracy można jednak wnioskować na podstawie deklaracji Uczelni, iż przydział punktów ECTS realizowano, przy założeniu, iż jeden punkt ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy przeciętnego studenta. Analiza rozkładu punktów ECTS w ramach poszczególnych modułów nasuwa jednak wątpliwości co do zasadności przypisania nakładów czasu pracy w przypadku niektórych przedmiotów. W przypadku przedmiotu Organizacja i funkcjonowanie obiektów turystycznych, w ramach którego przewidziano 30 godzin zajęć z udziałem nauczyciela akademickiego (15 w +15 ćw.) jednocześnie wskazano łączne nakłady czasu pracy na poziomie 10 punktów ECTS. W przypadku przedmiotu Zarządzanie hotelem przewidziano 30 godzin zajęć kontaktowych i 3 punkty ECTS. Podstawy zarządzania 30 godzin kontaktowych i 8 punktów ECTS. Podstawy ekonomii 20 godzin kontaktowych i 4 punkty ECTS. Zaobserwowane bardzo duże zróżnicowania przyznanych punktów ECTS w stosunku do podanych nakładów pracy studenta w ramach godzin z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego mogą być uzasadnione specyficznymi formami nakładów pracy własnej studentów. Niemożność potwierdzenia prawidłowości przyznawania punktów ECTS wynika jednak z braku podania szczegółowego bilansu nakładów czasu pracy studenta, które to informacje mogłyby wyjaśnić występujące rozbieżności w przyznawaniu punktów ECTS w stosunku do nakładów pracy w ramach godzin kontaktowych. Należy uzasadnić wskazane wyżej rozbieżności w formie szczegółowego bilansu nakładów czasu pracy studenta.

W trakcie wizytacji Uczelnia udostępniła dodatkowe informacje o strukturze punktacji ECTS w odniesieniu do programy studiów stacjonarnych (s) i niestacjonarnych (n):

Minimalna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć niezwiązanych z kierunkiem studiów, zajęć ogólnouczelnianych lub zajęć na innym kierunku studiów: 30 studia stacjonarne, 22 n studia niestacjonarne.

Liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z obszarów nauk humanistycznych i nauk społecznych: 64 s; 56 n.

Liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z języka obcego: 16 s; 8 n.

Liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z wychowania fizycznego: 0.

Liczba punktów ECTS wynikająca z programu studiów za zajęcia, które są wybierane przez studenta: 122 s; 94 n.

Liczba punktów ECTS za zajęcia o charakterze praktycznym, w tym zajęcia laboratoryjne, warsztatowe i projektowe: 144 s; 131 n.

Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich: 113 s; 91n.

Analiza rozkładu punktów ECTS wskazuje, iż nie przypisano punktów ECTS za zajęcia z wychowania fizycznego. Zgodnie z Załącznikiem 7b do Raportu samooceny zajęcia z wychowania fizycznego na studiach stacjonarnych realizowane są w wymierze 30 godzin dydaktycznych, należy zatem przyjąć, iż są one nieobowiązkowe dla studentów. **Brak obowiązkowych zajęć z wychowania fizycznego i nie przypisanie im punktów ECTS należy uznać za uchybienie występujące w programie kształcenia.**

Pewne wątpliwości budzi prawidłowość przyznania punktacji ECTS za zajęcia o charakterze praktycznym. W przypadku niektórych przedmiotów wskazano, iż część zajęć realizowana jest w formie tak zwanych „godzin projektowych” rozumianych jako „realizowane w warunkach praktycznych”. W trakcie wizytacji ZO dyskutował tę kwestię z przedstawicielami Uczelni. Wyjaśniono, iż jako zajęcia praktyczne traktowane są wszystkie zajęcia poza wykładami czyli należy to raczej traktować jako zajęcia powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Wymiar ten odpowiada wymogom w tym zakresie. Zaleca się wprowadzenie odpowiedniej klasyfikacji zajęć uwzględniającej zajęcia powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Nie budzi wątpliwości przypisanie punktów ECTS za zajęcia podlegające wyborowi studentów. Wśród przedmiotów do wyboru na studiach stacjonarnych należy wymienić: przedmioty specjalnościowe (70 punktów ECTS, 300 godzin), język obcy (16 punktów ECTS, 240 godzin), seminarium dyplomowe (10 punktów ECTS, 60 godzin), praktykę zawodową (6 punktów ECTS – ta liczba była i jest sukcesywnie zwiększana, aby pokreślić praktyczność studiów – od roku 2014/15 wynosi 12) oraz przedmioty do wyboru (10 punktów ECTS, 150 godzin) i wykłady monograficzne (10 punktów ECTS, 150 godzin). Łącznie moduły, wśród których studenci dokonują wyboru, stanowią na studiach stacjonarnych 57% ogólnej liczby punktów ECTS. Natomiast na studiach niestacjonarnych studenci mogą wybierać spośród: przedmiotów specjalnościowych (70 punktów ECTS, 300 godzin), języka obcego (8 punktów ECTS, 90 godzin), praktyki zawodowej (6 punktów) oraz seminarium dyplomowego (10 punktów ECTS, 60 godzin). Łącznie daje to 94 punkty ECTS, co stanowi 50,5% ogólnej liczby tych punktów. Wymagania w tym zakresie są spełnione.

Poza wskazanymi uchybieniami opisane rozwiązania przyjęte dla systemu ECTS są prawidłowe i zgodne z przepisami Ustawy z dnia 27.07.2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.), Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5.10.2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć realizowanych przez studenta (Dz. U. Nr. 201, poz. 1187).

W ocenie studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym punkty ECTS są prawidłowo przypisane do poszczególnych przedmiotów i dobrze odzwierciedlają nakład pracy potrzebny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Analiza sekwencji przedmiotów i modułów w planie studiów wskazuje, iż nie występują w tym zakresie uchybienia. W programie studiów właściwie przewidziano, iż semestr 1 i 2 obejmują przedmioty podstawowe i przedmioty wykształcenia ogólnego; semestr 3 i 4 obejmuje przedmioty kierunkowe; zaś semestr 5 i 6 obejmuje przedmioty specjalnościowe. Zatem właściwie rozłożono poszczególne moduły kształcenia wprowadzając kształcenie specjalnościowe na ostatnich semestrach studiów. Także analiza kolejności realizowanych przedmiotów wskazuje, iż zastosowana sekwencja nie utrudnia osiąganie zakładanych efektów kształcenia.

Na spotkaniu z Zespołem Oceniającym studenci określili sekwencję przedmiotów w programie studiów jako prawidłową. W związku z tym, iż zdaniem studentów zajęcia w planie odbywają się we właściwej kolejności, studenci nie wnieśli żadnych dodatkowych uwag.

Praktyki zawodowe stanowią integralną część programu kształcenia ocenianego kierunku studiów, co jest zgodnie z wymaganiami programowymi dla studiów I stopnia o praktycznym profilu kształcenia. Praktyki są obowiązkowe i każdy student jest zobowiązany do ich odbycia. Praktyki od roku akademickiego 2014/15 odbywają się w wymiarze 12-tygodniowym dla kierunku *turystyka i rekreacja*, w roku akademickim 2013/14 odbywały się w cyklu minimum 8-tygodniowym, wcześniej do roku akademickiego 2012/13 dla tego kierunku praktyki odbywały się w cyklu 6 tygodniowym. Podstawą organizacji praktyk zawodowych jest Program praktyk o charakterze modułowym. Został on zdefiniowany nie tylko dla kierunku kształcenia i specjalności, ale także posiada warianty dopasowane do rodzaju instytucji i miejsca odbywania praktyki. Tak przygotowane Programy modułowe są traktowane także jako wskazówka dla zakładowych opiekunów praktyk, którzy są odpowiedzialni za zorganizowanie i przebieg praktyki zgodnie z zawartymi porozumieniami, które stanowią podstawę do odbycia praktyki zawodowej wg modułowego Programu praktyk. Praktyki organizuje i koordynuje Biuro Karier Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu. Praktyki odbywają się w agencjach turystycznych, biurach podróży, hotelach, pensjonatach, centrach informacji turystycznej, miejskich ośrodkach sportu i rekreacji, ośrodkach wypoczynkowo-uzdrowiskowych oraz w Wydziałach turystycznych instytucji państwowych i samorządowych, w których wymagana jest wiedza zakresu turystyki i rekreacji oraz umiejętności organizacyjne. Biuro Karier w ramach praktyk zawodowych z kierunku *turystyka i rekreacja* współpracuje z ponad 200 podmiotami gospodarczymi, dzięki czemu w minionych latach studenci mieli możliwość podjęcia praktyk w miejscach: Apartamenty Katowice, Biuro Podróży i Turystyki Almatour-Katowice, Biuro Podróży ITAKA, Chorzowskie Centrum Informacji i Turystyki, Centrum Targowe FairExpo, Hotel Arsenal Palace, Hotel Diament, Hotel Novotel, Miejski Ośrodek Rekreacji i Sportu w Chorzowie, Rainbow Tours, Śląska Izba Turystyki, TUI Centrum Podróży, Unity Line, Urząd Miasta w Chorzowie. Miejsca odbywania praktyk nie budzą zastrzeżeń.

W trakcie wizytacji przedstawiono Regulamin praktyk (dotyczy Wydziału Finansów i Bankowości, Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie i Wydziału Zamiejscowego w Szczecinie). Na podstawie regulaminu praktyka jest realizowana zgodnie z programem praktyki składającym się z części podstawowej i kierunkowej (§ 1 ust. 4 Regulaminu praktyk). Tryb zaliczania praktyk reguluje § 5. Praktykę zalicza Dziekan na podstawie zaświadczenia oraz sprawozdania studenta. Zgodnie z § 6. Studenci mogą ubiegać się o częściowe lub całkowite zaliczenie praktyki na podstawie pracy. O zaliczenie praktyki na tej podstawie mogą ubiegać się studenci, którzy: 1) wykonują prace lub odbywają staż; 2) wykonywali pracę lub odbywali staż; 3) pracują lub pracowali; 4) wykonują lub wykonywali inne aktywności zawodowe potwierdzone odpowiednimi dokumentami. Od decyzji Dziekana w sprawie całkowitego lub częściowego zaliczania praktyki studentowi przysługuje prawo odwołania się do Rektora. W trakcie wizytacji przedstawiono „Ramowy program praktyk zawodowych dla kierunku *turystyka i rekreacja*”. Program ten zgodnie z Regulaminem zawierał dwie części: I. Moduły obowiązkowe i II. Moduły do wyboru, z których obowiązkowo musi zrealizować co najmniej 4 moduły. Program praktyk można ocenić pozytywnie jako odpowiadający charakterowi kierunku *turystyka i rekreacja*.

Zgodnie z dokumentacją przedstawioną w trakcie wizytacji jednostronicowe „Zaświadczenie o odbyciu praktyki zawodowej” jest podpisywane przez Opiekuna Praktyk oraz kierownika jednostki przyjmującej. Należy stwierdzić, iż wskazanie przez przedstawicieli pracodawcy w zaświadczeniu o odbyciu praktyki obszaru, z którym zetknął się student nie może być utożsamiane ze zrealizowaniem wszystkich zagadnień ujętych w Programie praktyk w poszczególnych Modułach.

Analizując sylabus modułu Praktyka zawodowa można zauważyć, iż założone szczegółowe efekty kształcenia są co najmniej nie w pełni spójne z treściami programowymi i

Programem praktyk. Poważne wątpliwości budzi przyjęty sposób zaliczania praktyki wskazany w sylabusie w formie: Projekt i Studium przypadku w sposób odmienny niż w Regulaminie praktyk. Należy zauważyć, iż w praktycznie wykorzystywanych zaświadczeniach o odbyciu praktyki znajdują się informacje o obszarach z którymi zetknął się student, zaś w sprawozdaniu bardzo skrótove informacje o działach, dokumentach i zadaniach z jakimi spotkał się student. Żaden z tych dokumentów nie weryfikuje w pełni zakładanych w karcie przedmiotu efektów z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Oceniając przewidzianą w Regulaminie i stosowaną procedurę zwalniania z odbywania praktyki należy zauważyć, iż w procedurze tej nie uwzględniono etapu obiektywnej weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia zakładanych dla modułu praktyka zawodowa. Niezbędne jest zapewnienie spójności pomiędzy programem praktyk zawodowych, treściami kształcenia dla modułu praktyka zawodowa w karcie przedmiotu, szczegółowymi efektów kształcenia dla tego modułu. Konieczne jest także zweryfikowanie form weryfikacji wszystkich zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przypisanych do Praktyki zawodowej realizowanych zarówno w stosunku do studentów odbywających praktykę zawodową, jak i w części lub w całości zwolnionych z obowiązku odbywania praktyki.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym miejsca w których odbywają się praktyki są odpowiednie dla wizytowanego kierunku. System zaliczania praktyk w opinii studentów sprzyja nabywaniu praktycznych umiejętności przez studentów.

Zajęcia dydaktyczne na studiach stacjonarnych prowadzonych na kierunku *turystyka i rekreacja* odbywają się od wtorku do czwartku. Na studiach niestacjonarnych odbywają się one w systemie weekendowym (sobotnio-niedzielnym) co dwa tygodnie. Zjazdy na studiach niestacjonarnych odbywają się według ustaleń zawartych w harmonogramie roku akademickiego. Prowadzone zajęcia są zorganizowane w bloki trwające 2 godziny lekcyjne (1,5 godziny).

Zgodnie z deklaracją Uczelni przeciętna liczba osób w grupach wykładowych wynosi 100 osób, w grupach konwersatoryjnych 36 osób, a w grupach konwersatoryjnych prowadzonych w salach komputerowych 18 osób. Liczebność grup lektoratowych oscyluje w granicach 10-20 studentów, a grup specjalnościowych mieści się w granicach 20-40 osób. Liczebność grup konwersatoryjnych można ocenić jako stosunkowo dużą, w pewnym stopniu utrudniającą realizację efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych.

Warto zauważyć, iż na Wydziale funkcjonuje nowy system zarządzania dydaktyką i nauką obejmujący opiekę metodyczną procesu dydaktycznego oraz nowe podejście do nadzoru nad jakością kształcenia. Elementem tego procesu jest powołanie metodyka oraz menedżerów kierunków, pełniących jednocześnie rolę kierowników zakładów dydaktycznych, przypisanych do określonych kierunków studiów. Metodyk odpowiada za całokształt działań związanych z zapewnieniem odpowiedniej jakości kształcenia poprzez właściwą metodykę formułowania, realizacji i weryfikacji efektów kształcenia. Metodyk wspierany jest przez metodyka e-learningu (pełniącego funkcję Pełnomocnika Dziekana ds. E-learningu).

Menedżerowie kierunków odpowiedzialni są za rozwój danego kierunku studiów, sprawowanie nadzoru nad realizacją zajęć dydaktycznych (hospitacje) przypisanych do kierunku, proponowanie obsady zajęć dla danego kierunku, współpracę z partnerami biznesowymi, analizę wyników ankiet dotyczących dydaktyki, współpracę z prodziekanami odpowiedzialnymi za sprawy studentów w sprawach oceny pracowników akademickich Wydziału, a także współpracę z dziekanem i prodziekanami w kwestii rozwoju oferty specjalności na kierunku, tworzenia i spójności programów oraz efektów kształcenia na kierunku. Menedżerowie kierunków są członkami Rady Wydziału i Komisji Rady Wydziału

ds. Jakości i Oferty Kształcenia. Uczestniczą również w spotkaniach Rady Kierunku *Turystyka i rekreacja*, złożonej z przedstawicieli pracodawców, wspierających merytoryczne dopasowanie kierunku do wymogów rynku pracy w ramach Programu Partnerstwa Biznesowego. Na Wydziale funkcjonuje Zakład Dydaktyczny Turystyki i Rekreacji pod kierunkiem menedżera kierunku *turystyka i rekreacja*.

Należy docenić wysiłki Uczelni w zakresie uatrakcyjnienia i upracticznienia programu kształcenia, czego przejawami są w szczególności

- znaczący udział praktyków w procesie dydaktycznym (wykładowcy stali i wizytujący),
- wykorzystanie e-learningu, blended-learningu, e-serwisów i e-sylabusów,
- wizyty studyjne w wybranych przedsiębiorstwach branży turystycznej,
- realizacja części zajęć w warunkach rzeczywistych,
- dodatkowe szkolenia uzupełniające, np. kursy pilotażu i rezydentów hotelowych zrealizowane we współpracy z Akademią Rainbow Tours,
- program płatnych staży w biurach podróży.

Ważną kwestią jest również dyspozycyjność wykładowców, której przejawem jest wprowadzenie obowiązku odbywania konsultacji w minimalnym wymiarze:

- dla pracowników prowadzących zajęcia wyłącznie w trybie stacjonarnym: 4 godziny w semestrze
- dla pracowników prowadzących zajęcia wyłącznie w trybie niestacjonarnym: 6 godzin w semestrze
- dla pracowników prowadzących zajęcia w obydwu trybach: 8 godzin w semestrze

Wymiar godzin konsultacji nauczycieli akademickich można ocenić jako skromny i warto rozważyć jego zwiększenie. W pewnym tylko stopniu problem kontaktu ze studentami rozwiązuje komunikacja elektroniczna. Istnieje możliwość kontaktu z wykładowcami za pomocą środków komunikacji elektronicznej, zarówno w formie tradycyjnej poczty e-mail, jak również platformy Moodle.

Do dyspozycji wykładowców pozostaje sprzęt audiowizualny, który jest wykorzystywany w trakcie prowadzenia zajęć dydaktycznych, co podnosi ich atrakcyjność i efektywność. Są to m.in.: rzutniki, projektory multimedialne, magnetofony, urządzenia nagłaśniające, TV i video, itp. Na potrzeby wykładowców udostępniane są również kserografy, dzięki którym wszelkie materiały przygotowane przez wykładowców są dostępne w wystarczającej ilości dla studentów.

Standardem jest wykorzystywanie przez prowadzących zajęcia platformy e-learningowej, gdzie każdy z dydaktyków umieszcza sylabus do swoich zajęć, a często także materiały dydaktyczne czy innego typu dokumenty poszerzające wiedzę studentów.

Dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych wybrane zajęcia prowadzone są metodą blended learning, łączącą zalety kształcenia konwencjonalnego z walorami nauczania zdalnego.

Należy generalnie wysoko ocenić organizację oraz formy zajęć w ramach procesu kształcenia na ocenianym kierunku

Studia na kierunku *turystyka i rekreacja* na Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie odbywają się za równo w formie stacjonarnej jak i niestacjonarnej. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym organizacja roku akademickiego jest odpowiednia i sprzyja osiągnięciu zakładanych w programie kształcenia efektów kształcenia. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie odnieśli się do doboru form realizacji zajęć praktycznych. W ocenie studentów organizowane przez Uczelnię wizyty studyjne w firmach pozytywnie wpływają na jakość kształcenia na wizytowanym kierunku.

Regulamin Studiów I i II stopnia wprowadzony uchwałą Senatu Uczelni nr 46/2014 z dnia 17 kwietnia 2014 roku przewiduje możliwość indywidualizacji procesu kształcenia poprzez Indywidualny Tok Studiów. Indywidualizacja kształcenia w Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu przyjmuje dwójaki charakter. Z jednej strony jako forma ogólnodostępna dla wszystkich studentów. Polega na swobodnym doborze przez studentów specjalności, języków, wykładów monograficznych oraz przedmiotów do wyboru. Z drugiej strony w ramach indywidualnego planu studiów (IPS) i programu nauczania dotyczy innego niż przewidziany w normalnym trybie okresu nauki, innej kolejności zaliczania przedmiotów i składania egzaminów oraz innej struktury przedmiotów, co pozwala na przystępowanie do zaliczeń i egzaminów w terminach uzgodnionych z prowadzącymi zajęcia. Prawo studiowania w ramach IPS przysługuje studentom o szczególnych uzdolnieniach i wysokiej średniej ocen oraz studentom, którzy na podstawie skierowania przez Uczelnię podjęli studia zagraniczne. Z tego prawa student może skorzystać poprzez złożenie odpowiedniego wniosku i po zaakceptowaniu przez dziekana indywidualnego planu zaliczeń i egzaminów na dany rok akademicki. W ramach indywidualizacji procesu kształcenia studenci kierunku *turystyka i rekreacja* mają także możliwość brania udziału w wizytach studyjnych w firmach branżowych oraz w bezpłatnych, dodatkowych szkoleniach i kursach doskonalących związanych z branżą.

Uczelnia stwarza formalne warunki do indywidualizacji procesu kształcenia, natomiast poziom ich wykorzystania w praktyce jest ograniczony.

3.2)

Program kształcenia realizowany na kierunku *turystyka i rekreacja* został opracowany w układzie obejmującym efekty kierunkowe oraz efekty szczegółowe/przedmiotowe, a także treści kształcenia dla poszczególnych przedmiotów, formy ich realizacji i stosowane metody dydaktyczne. Treści kształcenia zostały opisane we właściwy szczegółowy sposób. Szczegółowym efektem kształcenia przypisano treści kształcenia. Na podstawie opisu treści kształcenia można wnioskować o ich dopasowaniu do efektów kształcenia. Karty modułów wskazują także metody dydaktyczne stosowane w ramach danego przedmiotu. Metody te odpowiadają założonym celom kształcenia i są bezpośrednio i właściwie przypisane efektom szczegółowym. Na tej podstawie można stwierdzić, że efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów w pełni spójną całość. Pewnego dopracowania w tym zakresie wymaga moduł praktyki zawodowej.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Można potwierdzić, iż wszystkim kierunkowym efektom kształcenia przypisano odpowiednie moduły kształcenia co zapewnia ich osiągnięcie . Czas trwania kształcenia zapewnia warunki osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Analiza kart przedmiotów, a w ich ramach doboru treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia wskazuje na możliwość osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu. Ponieważ kierunkowe efekty kształcenia zostały przypisane jednoznacznie do efektów szczegółowych program kształcenia tworzy warunki do osiągnięcia także kierunkowych efektów kształcenia. System ECTS jest na ogół prawidłowy , choć wymaga wskazanych uzupełnień w formie szczegółowego bilansu nakładów czasu pracy studenta. Brak obowiązkowych zajęć z wychowania fizycznego i nie przypisanie im punktów ECTS należy uznać za uchybienie występujące w programie kształcenia. Należy dostosować system zaliczania praktyk do potrzeby weryfikacji wszystkich zakładanych dla tego modułu szczegółowych efektów kształcenia.

Powinien on uwzględniać także weryfikację efektów kształcenia dla praktyki zawodowej w stosunku do tych studentów, którzy są zwalniani z obowiązku odbywania praktyki na podstawie zatrudnienia. W ocenie studentów stosowane przez nauczycieli akademickich metody dydaktyczne są odpowiednie, a program kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Dobór form zajęć do przedmiotów w ocenie studentów jest odpowiedni.

3.2) Można stwierdzić, że efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów w pełni spójną całość.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Zajęcia na kierunku *turystyka i rekreacja* prowadzi 85 osób w tym spoza minimum kadrowego 76 osób. Wśród nauczycieli prowadzących zajęcia jest 4 profesorów tytularnych 9 doktorów habilitowanych i 34 osób ze stopniem naukowym doktora oraz 38 osób z wykształceniem magisterskim. Osoby te są reprezentantami takich dyscyplin naukowych jak: ekonomia -10 osób, nauki o zarządzaniu- 4 osoby prawo 3 osoby, nauki o polityce 6 osób, pedagogika, psychologia socjologia architektura i urbanistyka, biologia, geografia, fizyka, historia, filozofia, literaturoznawstwo. Zajęcia dydaktyczne na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie prowadzone są również przez osoby z szeroko pojętego środowiska biznesu i otoczenia gospodarczego (na ogół wykształceniem magisterskim jak i również posiadający stopień naukowy doktora). Liczba prowadzących zajęcia i posiadających znaczne doświadczenie zawodowe sięga 52 osób co stanowi % ogółu kadry kierunku. Są to doświadczeni praktycy i eksperci w dziedzinie turystyki, rekreacji, kultury fizycznej ,ekonomii, marketingu, finansów i rachunkowości, prawa, logistyki, public relations, zarządzania itp. Zajęcia na kierunku prowadzi 16 filologów posiadający kwalifikacje w zakresie filologii angielskiej i germańskiej Liczba pracowników naukowo – dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają w pełni osiągnięcie założonych celów i efektów realizacji programu kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja*.

4.2)

Na podstawie Raportu samooceny do minimum kadrowego kierunku „*turystyka i rekreacja*” Uczelnia zgłosiła 11 nauczycieli akademickich, w tym 5 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 w grupie nauczycieli posiadających stopień naukowy doktora .W stosunku do dwóch osób informacje dotyczyły realizacji zajęć z roku akademickiego 2013/2014 stąd do minimum kadrowego roku akademickiego 2014/2015 zgłoszono 9 osób, w tym w grupie pracowników samodzielnych 4 osoby , natomiast w grupie doktorów 5 osób.

Na podstawie dokumentacji przedłożonej do wglądu podczas wizytacji, a także przeprowadzonych rozmów dokonano analizy spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego, w której uwzględniono posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich a także doświadczenie zawodowe. Analizie poddane zostały także obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego.

W związku z powyższym należy stwierdzić, iż dla kierunku „*turystyka i rekreacja*” wskazane jest spełnienie warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i

Szkolnictwa Wyższego z dnia z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), tj. zgodnie z § 12 ust 1 i 2 stanowiącym, iż nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu praktycznym, jeżeli posiada zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku; § 14 ust. 1 zgodnie z którym *minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej 3 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej 6 nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora*; § 13 ust. 1 *nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru studiów*; analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wykazała, iż wszyscy nauczyciele akademicy spełniają warunki określone w § 13 ust. 2 tj. *nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej: 1). 30 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego lub będącego osobą, która nabyła uprawnienia równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego na podstawie art. 21a ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.3, zwanego dalej „samodzielnym nauczycielem akademickim”;* 2). 60 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia.

W wyniku weryfikacji akt osobowych osób stanowiących minimum kadrowe stwierdza się, iż wszystkie teczki zawierają kopie dokumentów poświadczających uzyskanie stopni i tytułów naukowych, ponadto kopie dyplomów zostały poświadczone za zgodność z oryginałem. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. W związku z przeprowadzoną weryfikacją dokumentacji, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego stwierdzono, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.). Zgodę na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów na poziomie studiów I stopnia wyraziło 9 osób, w tym 4 osoby w grupie pracowników samodzielnych nauki posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 5 osób w grupie posiadających stopień naukowy doktora.

Analiza dorobku naukowego, dydaktycznego oraz zawodowego kadry prowadzącej zajęcia na kierunku *turystyka i rekreacja*, w tym osób tworzących minimum kadrowe pozwala stwierdzić, iż w pełni odpowiada on stawianym celom dydaktycznym kierunku *turystyka i rekreacja* i umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia. Uczelnia do minimum kadrowego na rok akademicki 2014/2015 wskazała 9 osób. Zespół oceniający biorąc pod uwagę dorobek naukowy, dorobek zawodowy oraz obciążenia dydaktyczne, a także złożone oświadczenia do minimum kadrowego zaliczył wszystkie osoby, a zatem: 9 osób, w tym 4 samodzielnych nauczycieli akademickich i 5 doktorów. Wśród kadry tworzącej minimum kadrowe zgodnie ze wskazaniem dotyczącymi efektów kształcenia są przedstawiciele trzech obszarów kształcenia, tj. obszaru nauk społecznych - 3 osoby, obszaru nauk medycznych nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej – 5 osób, a także przedstawiciele obszaru nauk przyrodniczych – 1 osoba. Kadra tworząca minimum kadrowe posiada dorobek naukowy w takich dyscyplinach naukowych jak: geografia w dziedzinie nauk o Ziemi, ekonomia i nauki o

zarządzaniu w dziedzinie nauk ekonomicznych oraz w dziedzinie nauki o kulturze fizycznej. Zatem dorobek naukowy osób tworzących minimum kadrowe mieści się w dyscyplinach, w których osadzono efekty kształcenia. Dorobek ten koncentruje się na takich zagadnieniach jak geografia osadnictwa wiejskiego, rozwój turystyki, marketing usług, organizacja turystyki, teoria sportu, aktywność fizyczna, rozwój kultury fizycznej.

Ponadto, zgodnie z potrzebami procesu dydaktycznego kadra spoza minimum kadrowego posiada dorobek naukowy w takich dyscyplinach i subdyscyplinach naukowych jak: prawo, nauki o polityce, wychowanie fizyczne, historia. Znacząca część kadry, bowiem 33 osoby posiadają doświadczenie zawodowe związane z problematyką usług turystycznych, doradztwa prawnego, fizjoterapii, prowadzenia animacji turystycznej i sportowej. Osoby posiadające doświadczenia zawodowe są zatrudnione w przedsiębiorstwach, instytucjach sektora turystyki i rekreacji, organizacjach turystycznych (jak np. Biura Turystyki, Biura Podróży, Fitness Klub, Kluby sportowe, hotele, Instytucje sportowe), pełniąc funkcje prezesów, dyrektorów, członków rad nadzorczych, specjalistów w zakresie odpowiadającym potrzebom kierunku konsultantów, menedżerów, trenerów, instruktorów sportowych i rekreacyjnych itp. Ważnym atutem jest także fakt iż, duża część osób prowadzących zajęcia dydaktyczne działa w ogólnopolskich i regionalnych stowarzyszeniach takich jak: Polskie Towarzystwo Geograficzne, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Polskie Towarzystwo Fizjoterapii.

Ponadto osoby z doświadczeniem zawodowym posiadają określone uprawnienia jak np. uprawnienia trenerskie w dyscyplinach sportowych, uprawnienia pilota wycieczek, uprawnienia instruktorskie.

Na podstawie analizy umów o pracę oraz informacji uzyskanych w czasie wizytacji można stwierdzić, iż nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe są zatrudnieni w Uczelni od wielu lat, niemal wszystkie umowy o pracę są zawarte na czas nieokreślony (z wyjątkiem jednej). Podobnie spora grupa nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego jest zatrudniona w Uczelni jako w podstawowym miejscu pracy (Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy dla 5 osób). Analiza wykazu minimum kadrowego za ostatnie 3 lata wykazała, iż skład osobowy nie ulegał zmianom, a zatem powyższe fakty pozwalają na stwierdzenie, że minimum kadrowe jest dostatecznie stabilne.

Wizytowany kierunek „*turystyka i rekreacja*” został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych w zakresie dyscypliny naukowej ekonomia, nauki o zarządzaniu; do obszaru nauk przyrodniczych, dziedziny nauk o ziemi, dyscypliny geografia oraz obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, dziedziny nauk o kulturze fizycznej.

Jako obszar wiodący wskazano obszar nauk społecznych do którego przyporządkowano 70,8% efektów kształcenia. Do obszaru nauk przyrodniczych 11,5%, natomiast do obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu, nauk o kulturze fizycznej 17,7%.

W związku z przepisem przejściowym określonym w § 29 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370) okres dostosowania minimum kadrowego dla kierunku studiów prowadzonego w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia do wymogów określonych w § 17 ust. 1 pkt. 8 i 9 wynosi w terminie do dnia 1 października 2015 r.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku powinien spełniać wymagania określone w:

- § 17 ust. 1 pkt 3 i 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. stanowiącym, iż stosunek wynosi **1 :39..... przy obowiązującym nie mniejszym niż 1:122** – dla kierunków studiów we wskazanych obszarach, a zatem stwierdza się, iż został on spełniony i jest bardzo korzystny dla procesu dydaktycznego.

Obsada zajęć dydaktycznych przestrzega zgodności dorobku naukowego lub doświadczenia zawodowego z zakresem merytorycznym i celami przedmiotu. Obsada seminarium dyplomowego uwzględnia kompetencje naukowe promotorów. Są to głównie samodzielni pracownicy naukowcy oraz adiunkci. W przypadku gdy promotorem jest adiunkt recenzentem pracy jest samodzielny pracownik naukowy, co pokazuje przegląd losowo wybranych prac dyplomowych. Kadra reprezentująca praktykę gospodarczą prowadzi zajęcia zgodne ze swoim doświadczeniem zawodowym, co szczegółowo przedstawia plan zajęć i szczegółowy opis kwalifikacji zawodowych z podaniem miejsca pracy umiejętności zawodowych, kwalifikacji zawodowych jak np. uprawnienia trenerskie, instruktorskie, licencje itp. Obsada zajęć nie budzi zastrzeżeń co potwierdziły też wizytacje zajęć.

Na Wydziale prowadzone są zajęcia w formie tradycyjnej wspomagane formą e-learningową a więc integracja obu tych form kształcenia daje formę blended- learning .Kadra jest przygotowana do prowadzenia takich zajęć, poprzez systematyczne szkolenie. Wykorzystywana w tym celu platforma Moodle zawiera zasoby dydaktyczne takie jak karty przedmiotów, treści merytoryczne w formie elektronicznej, prezentacje, filmy, zadania domowe, testy, hiperłącza do ciekawych stron w sieci WWW, fora dyskusyjne, czaty etc. Nauczyciele są wspomagani przez administratora platformy oraz Pełnomocnika Dziekana ds. E-learningu, który ma za zadanie między innymi :

- pozyskiwanie i rozpowszechnianie wiedzy z dziedziny e-learningu w WSB, w szczególności:
 - projektu Serwis, efektywnego wykorzystania platform e-learningowych, popularyzacja platformy e-learningowej służącej podniesieniu jakości oferowanych studiów wg koncepcji „companion website”,
 - metodyki nauczania, metodyki tworzenia kontentów,
- organizację i prowadzenie szkoleń-warsztatów dla dydaktyków,
- doradztwo dla wykładowców,

Na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie zostało wdrożonych lub stale jest wdrażanych wiele projektów e-learningowych, w tym projekty eSyllabus/eSerwis .Projekty eSyllabus/Serwis zaowocowały w postaci wielu kursów do przedmiotów i służą obecnie uskutecznianiu metody blended learning. Implementowano kontenty do przedmiotów: Filozofia, Etyka zawodowa, Ochrona własności intelektualnej oraz częściowo Socjologia. Obecnie w stałym użyciu są kontenty e-learningowe do wielu przedmiotów realizowanych metodą blended learning, są to: BHP, Filozofia, Etyka zawodowa, Ochrona własności intelektualnej, Podstawy ekonomii i wiele innych.

Załącznik nr 6 . Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Zajęcia prowadzone były zgodnie z planem. Prowadzący zajęcia byli przygotowani do zajęć, korzystali z technik multimedialnych, zachęcali studentów do dyskusji.

4.3).

Proces zatrudniania regulują szczegółowe zasady określone w Zarządzeniu Rektora WSB w Poznaniu Zasady te dotycząc zatrudniania, adaptacji i zwalniania kadry akademickiej. Zatrudnianie nauczycieli odbywa się wyłącznie drogą konkursową. Na kierunku *turystyka i rekreacja* zatrudniani są nauczyciele akademicki z odpowiednim do potrzeb dydaktycznych kierunkiem dorobkiem naukowym, dydaktycznym i zawodowym. Kadra wywodząca się z praktyki gospodarczej musi się cechować nie tylko znaczącym doświadczeniem zawodowym ale również doświadczeniem szkoleniowym np. trenerskim. Weryfikacja osób prowadzących zajęcia na kierunku *turystyka i rekreacja* prowadzona jest poprzez ocenę okresową, ocenę studentów o oraz hospitacje. Ocena okresowa prowadzona jest co dwa lata i uwzględnia dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny. Każdy nauczyciel akademicki składa co

roku sprawozdanie ze swojej działalności obejmujące działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną. Opinia studentów uzyskiwana jest w procesie ankietyzacji i podlega systematycznej analizie a jej wyniki są uwzględniane w ocenie okresowej. Ponadto każdy nauczyciel jest wizytowany przez metodyka oraz przez menedżera kierunku. Ocena menedżera kierunku wpływa na ocenę okresową nauczyciela akademickiego. Opinia metodyka powala wspomagać osoby potrzebujące uzupełnienia i doskonalenia warsztatu dydaktycznego ale również pozwala na popularyzowanie dobrych praktyk w tym zakresie i upowszechnianie dobrych metod dydaktycznych. Hospitacje pozwalają na identyfikację słabych i silnych stron procesu dydaktycznego i umiejętności kadry. Kadra poddawana jest ocenie w procesie oceny okresowej oraz ewaluacji zajęć przez studenta. Otrzymanie negatywnej oceny w ramach oceny okresowej jest równoznaczne z rozwiązaniem umowy o pracę.

Uczelnia prowadząc kierunek *turystyka i rekreacja* na poziomie studiów I stopnia nie ma obowiązku prowadzenia badań naukowych. Uczelnia jest jednak otwarta na pracę naukową kadry tego kierunku i wspomaga działalność naukową poprzez finansowanie wyjazdów na konferencje tematycznie związane z kierunkiem a nauczyciel ma obowiązek opracowania referatu i opublikowanie go w wydawnictwach WSB. Grono wykładowców Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu składa się z cenionych pracowników naukowych z kraju i z zagranicy. Prowadzona przez pracowników działalność badawcza przekłada się na proces dydaktyczny w postaci uwzględniania w trakcie zajęć autorskich efektów takich badań, a także uwzględniania badanej problematyki w promowanych pracach licencjackich i magisterskich.

Bardzo istotną pomocą we wspomaganiu umiejętności dydaktycznych kadry jest obecność metodyka, który kontaktuje się z każdym nauczycielem, wizytuje zajęcia, oferuje pomoc w doskonaleniu metod dydaktycznych. Rozmowa z metodykiem podczas wizytacji pozwala stwierdzić ze działania i praca metodyka przynosi istotne efekty we wspomaganiu i doskonaleniu warsztatu dydaktycznego kadry.

Załącznik nr 5- Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);

Przewodnicząca zespołu oceniającego przedstawiła cele wizytacji i podstawowe kryteria oceny jakości kształcenia. Zaproponowała, nie ograniczając zakresu dyskusji, rozmowę na temat perspektyw rozwoju kierunku *turystyka i rekreacja*. W dyskusji podnoszono problem istotnego powiązania procesu dydaktycznego z oczekiwaniami rynku pracy. W opinii zebranej kadry kierunek ma bardzo duże szanse rozwoju z uwagi na potrzeby rynku pracy, rozwój turystyki w Polsce w tym specyficznej turystyki np. industrialnej na Śląsku. Wskazywano na przykłady zajęć takich jak wizyty studyjne w hotelach które wspomagają studenta w nabywaniu umiejętności praktycznych.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego – ocena w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Liczba pracowników naukowo – dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają w pełni osiągnięcie założonych celów i efektów realizacji programu kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja*.

4.2) Spełnione są wymagania dotyczące minimum kadrowego. Zespół oceniający biorąc pod uwagę dorobek naukowy, dorobek zawodowy oraz obciążenia dydaktyczne do minimum kadrowego zaliczył: 9 osób w tym 4 samodzielnych nauczycieli akademickich i

5 doktorów. Wśród kadry tworzącej minimum kadrowe zgodnie ze wskazaniami dotyczącymi efektów kształcenia są przedstawiciele trzech obszarów kształcenia, tj. obszaru nauk społecznych - 3 osoby, obszaru nauk medycznych nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej – 5 osób, a także przedstawiciele obszaru nauk przyrodniczych – 1 osoba. Kadra tworząca minimum kadrowe posiada dorobek naukowy w takich dyscyplinach naukowych jak: geografia w dziedzinie nauk o Ziemi, ekonomia i nauki o zarządzaniu w dziedzinie nauk ekonomicznych oraz w dziedzinie nauki o kulturze fizycznej.

4.3) Polityka kadrowa sprzyja rozwojowi dydaktycznemu kadry. Zatrudniony metodyk wspomaga doskonalenie umiejętności dydaktycznych kadry. Stosowane są właściwe kryteria naboru kadry.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Baza dydaktyczną została opisana szczegółowo w raporcie samooceny. Zespół oceniający dokonał oglądu bazy dydaktycznej dwóch budynków przy ulicy Sportowej i ulicy Wandy oraz bazy sportowo rekreacyjnej w obiektach będących własnością Miejskiego Ośrodka Rekreacji i Sportu w Chorzowie, oraz Szkoły Sportowej w Chorzowie, w których odbywają się zajęcia specjalistyczne kierunku turystyka i rekreacji. Infrastruktura dydaktyczna w wystarczającym stopniu pozwala na realizację zakładanych efektów kształcenia. Sale wykładowe i ćwiczeniowe są wyposażone w środki audiowizualne: mobilne projektory multimedialne, laptopy, radiomagnetofony z CD i mp3, rzutniki, zestawy TV, kamery monitorujące zapewniające bezpieczeństwo studentom i pracownikom. Wydział dysponuje klimatyzowanymi aulami, salami komputerowymi, konwersatoryjnymi, lektoratowymi, laboratoryjnymi. Liczba sal dydaktycznych, ich powierzchnia, wyposażenie, liczba miejsc dla studentów, stanowisk w laboratoriach komputerowych jest wystarczające dla prowadzenia zajęć na kierunku *turystyka i rekreacja*.

Na zajęcia specjalistyczne, jak już wspomniano, wynajmowane są sale Miejskiego Ośrodka Rekreacji i Sportu w Chorzowie, ul. Dąbrowskiego 113. Oraz przy ulicy Granicznej 99. Zespół oceniający odwiedził podczas wizytacji hale sportowe i sale do zajęć rekreacyjnych. Ośrodek dysponuje halą sportową wraz z zapleczem stanowiącym siłownię, salę aerobiku, salę gimnastyczną. Uczelnia korzysta z basenu Szkoły Sportowej, którą też odwiedzono podczas wizytacji. Wszystkie te sale tworzą właściwe warunki do realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Infrastruktura informatyczna to sześć pracowni komputerowych, każda na 20 stanowisk. Oprogramowanie dostępne na salach dydaktycznych pracuje pod kontrolą systemu Windows 7PL. Na zajęciach dydaktycznych wykorzystywany jest:

- Pakiet biurowy MS OFFICE (wersja 2003 – Word Excel, ACCESS lub wyższe),
- VISUAL STUDIO (programowanie),
- SQL SERWER (bazy danych),
- edukacyjna wersja pakietu SYMFONIA firmy MATRIX.PL (systemy informatyczne w rachunkowości,

oraz dodatkowo oprogramowania przeznaczone dla studentów turystyki i rekreacji:

- Czart hotel – program do obsługi recepcji hotelowej (małe i średnie firmy)
- Demo Fidelio – dwujęzyczny (polki / angielski) program do obsługi recepcji hotelowej (średnie i duże firmy).

Ponadto zostały zakupione podręczniki WSiP „Sprzedaż imprez i usług turystycznych” z dołączonym oprogramowaniem typu CRM do obsługi biura turystycznego (20 szt.) oraz prowadzone są rozmowy z firmą KajWare mające na celu uzyskanie bezpłatnej licencji na oprogramowanie KW Hotel w wersji standard do zarządzania małym i średnim ośrodkiem noclegowym, tj. hotel, motel, B&B, kurort, klub, hostel oraz apartamentów. Podczas zajęć wykorzystuje się dostęp on-line do Amadeus Sirius, systemu rezerwacyjnego, gdzie można zarezerwować bilety lotnicze, hotele lub wynająć samochód na całym świecie.

Zasoby komputerowe na cele dydaktyczne obejmują oprócz 6 pracowni komputerowych: 10 stanowisk w czytelni, 5 stanowisk ogólnodostępnych na korytarzach, 8 stanowisk w Strefie Studenta, 3 kioski internetowe. Każdy z komputerów ma stały dostęp do Internetu. Dwa stanowiska są przystosowane do osób niepełnosprawnych. Szkoła udostępnia swoim studentom darmowe punkty dostępu do Internetu WiFi. W budynku przy ul. Sportowej znajduje się pomieszczenie dla studentów – „Strefa Studenta”, która została podzielona na dwie sekcje: „Chillout” – wyposażona w 8 stanowiska komputerowe wraz z dostępem do Internetu, telewizor LCD wraz z telewizją satelitarną oraz „Science Zone” – wyposażona w stanowiska do nauki. Dodatkowo na terenie Uczelni stworzono cztery, „Enklawy Studenckie”, wyposażone w wygodne kanapy i stoliki. Należy też zauważyć iż budynek Uczelni otrzymał nową elewację co wyraźnie poprawiło wygląd zewnętrzny Uczelni.

W obu budynkach umieszczone są w dogodnym miejscu (blisko wejścia) kioski internetowe (infomaty) zapewniające swobodny dostęp do Extranetu, czyli Uczelnianego systemu wymiany informacji, oraz jego części składowej jaką jest platforma zdalnego nauczania Moodle.

Ponadto studenci mają swobodny dostęp do czytelni internetowej przeznaczonej wyłącznie do pracy własnej studentów znajdującej się w Bibliotece.

ZASOBY BIBLIOTECZNE

Biblioteka WSB Wydział w Chorzowie posiada około 30 000 egzemplarzy książek i 8 000 egzemplarzy czasopism. Biblioteka gromadzi zbiory z zakresu nauk ekonomicznych, technicznych, prawnych, społecznych i ścisłych. W księgozbiorze Biblioteki zagadnienia związane z turystyką gromadzone są w Dziale 15, który składa się z poddziałów: Geografia gospodarcza, Ochrona środowiska, Turystyka, Przewodniki, Sport, Architektura i sztuka, Mapy.. Biblioteka w swoich zbiorach posiada również literaturę obcojęzyczną, głównie w języku angielskim z dziedzin zarządzania, ekonomii, finansów, marketingu i innych. Czasopisma związane z potrzebami kierunku *turystyka i rekreacja* to między innymi: *Aura*, *Ekonomia i środowisko*, *Folia Turistica*, *Hotelarz*, *Rynek Turystyczny*, *Turyzm*, *Wiadomości Turystyczne*, *National geographic*,

Biblioteka zapewnia dostęp do baz elektronicznych jak: **Alebank**, **BazEkon**, **Copernicus Publications**, **EBSCO**, **Elsevier Science Direct**, **SpringerLinkWiley-Blackwell**, **Ibuk Libra**, **ABI/INFORM Global**, **ABI/INFORM Dateline**, **ABI/INFORM Trade&Industry**

Niektóre artykuły w bazie BazEkon dostępne są w pełnym tekście. Są to artykuły z czasopism/serii wydawniczych: *Analizy BAS*, *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis*, *Studia Geographica*, *Argumenta Oeconomica*, *Bank i Kredyt* (od numeru 3/2007), *Central European Journal of Economic Modelling and Econometrics* – CEJEME, *Comparative Economic Research*, *Cracow University of Economics Discussion Papers Series* - CUE DP, *Folia Pomeranae Universitatis Technologiae*, *Oeconomica*, *Folia Oeconomica Stetinensia*, *Foundations of Management*, *Horyzonty Polityki*, *International Letters of Social*

and Humanistic Sciences (ILSHS), Journal for Perspectives of Economic Political and Social Integration. Journal for Mental Changes, Journal of Economics and Organization of Future Enterprise, LogForum. Management and Business Administration. Central Europe - dawniej: Master of Business Administration, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu - dawniej: Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Przedsiębiorczość-Edukacja, Rynek Pracy (od numeru 1/2003), Studia BAS, Studia Ekonomiczne Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Studia Ekonomiczne / Polska Akademia Nauk, Wiadomości Statystyczne (od numeru 5/2009), Współczesna Gospodarka, Zarządzaniu Przedsiębiorstwem, Zeszyty BRE Bank, Zeszyty Naukowe / Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Administracja i Zarządzanie - dawniej: Zeszyty Naukowe Akademii Podlaskiej. Administracja i Zarządzanie, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie - dawniej: Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie (począwszy od numerów wydanych w 2005 roku).

Copernicus Publications

Udostępnia ok. 30 tytułów recenzowanych czasopism, głównie nauk przyrodniczych, m.in.: Advances in Geosciences (ADGEO), Journal of Sensors and Sensor Systems (JSSS), Web Ecology (WE), Natural Hazards and Earth System Sciences (NHESS) & Discussions (NHESSD).

W bazie EBSCO reprezentowani są wszyscy więksi wydawcy i dostawcy oraz zawiera ona informacje o ponad 200 000 tytułów umieszczonych w ponad 2 000 baz danych i pakietów czasopism elektronicznych.

Elsevier Science Direct jest interdyscyplinarną, elektroniczną kolekcją czasopism holenderskiego wydawnictwa Elsevier. Aktualny dostępny zbiór to ponad 1.600 tytułów bieżących z rocznikami archiwalnymi do 1995 roku oraz ponad 300 tytułów niekontynuowanych, a także podręczniki i serie wydawnicze w tym tytuły takie jak Lancet, Cell, Tetrahedron Letters, Handbooks in Economics Series oraz International Encyclopedia of Social and Behavioral Sciences. inne Scopus, SpringerLink Web of Knowledge: Szczegółowy zakres tych baz podano w raporcie samooceny. Wizyta w Bibliotece pozwala uznać że zbiory są w wolnym dostępie dla studentów, personel biblioteki jest profesjonalny i życzliwy.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie odnieśli się do jakości sprzętu i wyposażenia sal dydaktycznych, zaznaczyli jednak iż sprzęt komputerowy poza salami laboratoryjnymi wymaga modernizacji. W opinii studentów baza oprogramowania jaką dysponuje Uczelnia powinna być stale rozbudowywana, w szczególności pod kątem oprogramowania do obsługi hotelarskiej. W ocenie studentów biblioteka funkcjonuje w godzinach, które pozwalają studentom wizytowanego kierunku na swobodne korzystanie z jej zasobów. Zasoby biblioteczne w opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA są odpowiednie, jednak niektóre pozycje literaturowe są dostępne w zbyt małej liczbie egzemplarzy, co powoduje kolejki do wypożyczania danych pozycji. Zaleca się Uczelni zbadanie zapotrzebowania na popularne pozycje literaturowe i dalszą rozbudowę zasobów bibliotecznych.

W opinii studentów Wydział Zamiejscowy w Chorzowie dysponuje wystarczającą bazą dydaktyczną do zapewnienia odpowiedniej realizacji procesu kształcenia. Na terenie Uczelni studenci mają dostęp do bezprzewodowego Internetu. Udostępniane przez nauczycieli akademickich zasoby elektroniczne są z perspektywy studentów wysokiej jakości i wspomagają w odpowiedni sposób proces osiągania zamierzonych efektów kształcenia. Studenci mają dostęp do dodatkowych materiałów przy użyciu platformy Moodle

Zajęcia praktyczne prowadzone są w Miejskim Ośrodku Rekreacji i Sportu oraz w Hostelu a także jako zajęcia plenerowe. Wizytacja bazy rekreacyjno-sportowej pozwala uznać iż tworzy ona pełne możliwości do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia określonych dla zajęć jak i kierunkowych efektów kształcenia. Zajęcia prowadzone w hostelu pozwalają studentom poznać warunki ich przyszłej pracy zawodowej. Przedmiot *Turystyka czasu wolnego* jest realizowany w znacznej części poprzez organizację własnych imprez rekreacyjnych którzy realizują studenci od zadań koncepcyjnych po zadania usługowe. Analiza dokumentacji Biura Karier Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie WSZB w Poznaniu w zakresie miejsca odbywania praktyk potwierdza właściwy i korespondujący z procesem kształcenia charakter miejsc odbywanych praktyk i staży.

W ocenie studentów instytucje w których prowadzone są zajęcia praktyczne są dobrane prawidłowo i sprzyjają zapewnianiu wysokiej jakości kształcenia. W ramach zajęć odbywają się organizowane przez Biuro Karier i nauczycieli akademickich wizyty studyjne w firmach, w których zatrudnienie znajdują absolwenci wizytowanego kierunku. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie odnieśli się do prawidłowości doboru miejsc odbywania praktyk zawodowych.

W Uczelni w ograniczonym zakresie jest przystosowana do osób niepełnosprawnych. Do budynku jest doprowadzony zjazd a zajęcia są prowadzone dla tych osób na parterze. Na kierunku *turystyka i rekreacja* nie ma studentów z niepełnosprawnością ruchową.

. Uczelnia stale pozyskuje fundusze na modernizację infrastruktury, co pozwala na dostosowywanie jej do potrzeb studentów z niepełnosprawnością ruchową. Plan zajęć dydaktycznych w semestrze układany jest w taki sposób, aby zajęcia odbywały się na niższych kondygnacjach, do których osoby z niepełnosprawnością ruchową mają swobodny dostęp. Obsługa administracyjna także bierze pod uwagę potrzeby osób niepełnosprawnych. Biblioteka Uczelni jest wyposażona w odpowiedni sprzęt dla osób niepełnosprawnych, który uwzględnia specjalistyczne komputery z oprogramowaniem dla osób niedowidzących. Toaleta w budynku dydaktycznym jest przystosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

ekspert 2 kadra, ekspert student

Baza dydaktyczna, infrastruktura sportowo- rekreacyjna oraz zbiory biblioteczne w pozwalają na pełną realizację zakładanych efektów kształcenia na poziomie przedmiotów i efektów kierunkowych. Baza dydaktyczna Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie jest częściowo dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, jednak Uczelnia poprzez odpowiednie modyfikacje planu zajęć umożliwia studentom niepełnosprawnym udział w zajęciach dydaktycznych. W ocenie studentów instytucje w których prowadzone są zajęcia praktyczne są dobrane prawidłowo. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje Uczelnia umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Wydział prowadzi kierunek *turystyka i rekreacja* na poziomie studiów I stopnia Badania na wydziale prowadzone są na kierunkach posiadających uprawnienia do prowadzenia studiów II stopnia. Kryterium to nie podlega zatem ocenie.

Wydział aktywnie uczestniczy w programie LLP Erasmus (studia, praktyki, wymiana wykładowców) W ramach programu Erasmus 11 studentów Wydziału wzięło udział w wymianie międzynarodowej oraz jeden nauczyciel akademicki Wydział przejął z kolei dwóch nauczycieli w ramach wymiany programu Erasmus. Wydział w ramach umów partnerskich realizował wykłady gościnne dla studentów które prowadzili nauczyciele akademicy z Danii, Słowacji i Wielkiej Brytanii (University of Northampton Dwóch studentów odbyło staże zagraniczne w University of Northampton.

. Na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie jest zarejestrowanych kilka kół naukowych, jednak studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie brali udziału w działaniach kół naukowych z powodu wykonywania pracy zawodowej.

w przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić ewentualną zmianę stopnia oddziaływania prowadzonych badań naukowych na proces rozwoju kierunku. ekspert 2 kadr i ekspert student

Ocena końcowa 6 kryterium - nie podlega ocenie

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Rekrutację kandydatów na studia regulują Zasady rekrutacji, uchwalane każdego roku przez Konwent WSB w Poznaniu (Uchwała Konwentu Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu nr 87/2013 z dnia 31 maja 2013r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia wyższe na rok akademicki 2014/2015 w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu). Studentem na studiach pierwszego stopnia na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie może zostać osoba z wykształceniem średnim posiadająca świadectwo dojrzałości. Osoby, nie będące obywatelami polskimi, mogą być dopuszczone do studiowania w Uczelni na zasadach określonych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Procesem rekrutacji zajmuje się Dziekan wraz z Komisją Rekrutacyjną oraz Biuro Rekrutacji. Dziekan czuwa nad sprawnym i prawidłowym przebiegiem procesu rekrutacji. W przypadku negatywnej decyzji Dziekana, kandydat może złożyć odwołanie do Rektora Uczelni. Wstęp na studia jest wolny, a o przyjęciu decyduje kolejność zgłoszeń. Procedura rekrutacji na studia stacjonarne obejmuje również test diagnostyczny z wybranego przez kandydata języka obcego, który pozwala przyporządkować go do grupy lektoratowej o odpowiednim poziomie zaawansowania. Oferta edukacyjna Uczelni skierowana jest przede wszystkim do maturzystów i absolwentów szkół średnich, w tym do osób najzdolniejszych. W celu pozyskania kandydatów z najlepszymi osiągnięciami w nauce, Uczelnia przyjęła i wdrożyła program VIS (Very Important Student), który oferuje osobom z wysoką średnią ocen oraz finalistom i laureatom olimpiad, zwolnienie z opłat czesnego nawet do 100%. Zasady rekrutacji na studia pierwszego stopnia spełniają podstawowe wymogi w tym zakresie, choć nie optymalizują profilu potencjalnych nowych studentów w kontekście kierunku *turystyka i rekreacja*.

. Rekrutacja na wizytowany kierunek odbywa się na zasadach wolnego naboru i uwzględnia zasadę równych szans. Zasady rekrutacji nie zawierają regulacji dyskryminujących jakkolwiek grupę kandydatów.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA zasady rekrutacji na studia są przejrzyste i powszechnie dostępne. Zasady rekrutacji kandydaci mogą znaleźć na stronie internetowej Uczelni.

Zdaniem studentów limit przyjęć w odniesieniu do potencjału dydaktycznego jednostki jest odpowiedni.

7.2)

W kartach przedmiotów nakład czasu pracy studentów opisany jest przez punkty ECTS . Zespół oceniający zaleca **uzasadnienie wskazanych rozbieżności w kilku przedmiotach ,w formie szczegółowego bilansu nakładów czasu pracy studenta.**

W ocenie studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nakład pracy określony w programie kształcenia, potrzebny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia został ustalony w sposób prawidłowy. Wartości punktów ECTS odpowiadają nakładowi pracy, jaki studenci muszą poświęcić do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W ocenie studentów nakład pracy jest proporcjonalny do efektów nauki.

System weryfikacji efektów kształcenia został opisany w części 2 niniejszego Raportu. W tym miejscu należy przytoczyć wnioski z tego opisu w kontekście zorientowania systemu osiągnięć na proces uczenia się. Stosowane w Uczelni rozwiązania stosowane w ramach systemu osiągnięć studentów pozwalają na odpowiednią standaryzację wymagań oraz zapewnienie przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen. W związku z powyższym można potwierdzić, iż system oceniania studentów jest zorientowany na proces uczenia się.

W opinii studentów system oceniania stosowany na wizytowanym kierunku jest przejrzysty i obiektywny. Na pierwszych zajęciach w semestrze nauczyciele akademicki określają zasady zaliczania zgodne z kartami przedmiotów i konsekwentnie je realizują w roku akademickim. Studenci zwrócili uwagę iż zdarza się, że nie zawsze mają dostęp do prac zaliczeniowych, jednak są to przypadki sporadyczne i w większości przypadków nie ma problemu z otrzymaniem informacji zwrotnej na temat popełnionych błędów.

System oceniania stosowany na WSB w Poznaniu zapewnia możliwość oceny stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia i sprzyja procesowi uczenia się. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym mają świadomość prawa o ubieganie się o egzamin komisyjny, jakie gwarantuje im §30 Regulaminu studiów Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, jednak do tej pory nie korzystali z tego prawa, gdyż nie było takiej potrzeby. Stosowane przez nauczycieli akademickich metody oceniania są w opinii studentów sprawiedliwe i adekwatne do realizowanego programu kształcenia.

Studenci biorą udział aktywny w ewaluacji systemu oceny efektów kształcenia poprzez ankiety oceny zajęć dydaktycznych. Przedstawiciele samorządu studenckiego obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym potwierdzili dostępność wyników tych badań ankietowych dla studentów oraz ich wpływ na ewaluację systemu oceny efektów kształcenia.

7.3)

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie odnieśli się do możliwości jakie stwarza im program kształcenia w zakresie mobilności krajowej i zagranicznej. Studenci są dobrze poinformowani na temat systemu ECTS. Informacje dotyczące programów wymiany zagranicznej są łatwo dostępne dla studentów, a programy te są dla nich atrakcyjne. Studenci otrzymują informacje o programach wymiany poprzez extranet Uczelni, wiadomości elektroniczne. Ponadto pracownicy Uczelni odpowiedzialni za organizację procesu rekrutacji do programów wymiany międzynarodowej informują studentów o dostępnej ofercie poprzez udostępnia informacji na zajęciach dydaktycznych, portalu społecznościowym Facebook oraz przy pomocy plakatów w gablotach na terenie Uczelni. Rekrutacja na programy wymiany międzynarodowej odbywa się zgodnie z obowiązującą procedurą. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie

odnieśli się pozytywnie do trybu i warunków rekrutacji na programy wymiany międzynarodowej oraz do kwestii uznawalności osiągnięć po powrocie z programu wymiany. Uczelnia stale rozbudowuje bazę partnerów, także poza programem ERASMUS, czego efektem jest miejsce na staż w Bratysławie, uzyskane z programu unijnego.

Studenci kierunku *turystyka i rekreacja* biorą udział w programach wymiany międzynarodowej, jednakże liczba osób zainteresowanych takimi programami jest niewielka, zwłaszcza biorąc pod uwagę specyfikę wizytowanego kierunku. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie byli w stanie określić wpływu współpracy międzynarodowej na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, nie posiadali też informacji dotyczących udziału studentów w badaniach realizowanych w ramach współpracy międzynarodowej.

7.4)

W ocenie studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym dostępność nauczycieli akademickich jest odpowiednia. Studenci utrzymują bezpośredni kontakt z prowadzącymi zajęcia poprzez konsultacje oraz przy użyciu poczty elektronicznej. Terminy konsultacji są dostosowane do trybu studiów, w szczególności do terminów zajęć dydaktycznych. Większość nauczycieli akademickich jest zawsze dostępna w wyznaczonych terminach, co jest w opinii studentów jedną z zalet studiowania na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie.

Studenci pozytywnie odnieśli się do współpracy z promotorami prac dyplomowych, a także do całokształtu procesu dyplomowania. Zdaniem studentów forma realizowanych seminariów dyplomowych jest odpowiednia. Procedury kontroli antyplagiatowej są dostępne dla studentów poprzez extranet Uczelni, studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wiedzieli jak wygląda obowiązująca w Uczelni procedura oraz określili ją jako przejrzystą.

W opinii studentów obsługa administracyjna w Uczelni funkcjonuje w sposób prawidłowy i umożliwiający studentom osiąganie efektów kształcenia bez zakłóceń spowodowanych sprawami administracyjnymi. Informacje zawarte w extranecie Uczelni studenci mogą znaleźć wszelkie informacje dotyczące zarówno procesu kształcenia, jak i jego organizacji. Sporadycznie zdarzają się sytuacje udzielania przez jednostki Uczelni nieprawidłowych informacji dotyczących płatności, jednakże w opinii studentów są to sytuacje nie wpływające na ich zadowolenie z poziomu obsługi administracyjnej. Godziny otwarcia jednostek administracyjnych Uczelni są zdaniem studentów odpowiednie dla ich potrzeb.

Studenci mają możliwość zgłaszania zapotrzebowania na zasoby biblioteczne. Funkcjonujący w Uczelni system rozpatrywania skarg i wniosków w opinii studentów funkcjonuje w sposób prawidłowy.

Studenci mają dostęp do kart poszczególnych przedmiotów. Informacje zawarte w sylabusach są w opinii studentów przydatne w procesie uczenia się. Karty przedmiotów zawierają informacje dotyczące wymagań wstępnych, punktów ECTS, założeń i celów kształcenia, szczegółowych efektów kształcenia z podziałem na wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne, szczegółowy program zajęć, stosowane metody dydaktyczne, literaturę podstawową i uzupełniającą. Ponadto w sylabusach studenci mogą znaleźć informacje dotyczące zakładanej przez Uczelnię pracy indywidualnej studenta w trakcie realizacji danego przedmiotu, sposób zaliczenia oraz metody sprawdzenia poszczególnych efektów kształcenia. W opinii studentów tak skonstruowane karty przedmiotów są przejrzyste, dzięki czemu studenci chętnie z nich korzystają.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do materiałów dydaktycznych udostępnianych im przez nauczycieli akademickich. Materiały te są zdaniem studentów przydatne w procesie osiągania zamierzonych efektów kształcenia. Nauczyciele

akademiccy udostępniają studentom pomoce naukowe także w formie elektronicznej przy użyciu poczty elektronicznej oraz platformy Moodle. Studenci wizytowanego kierunku są informowani w jaki sposób korzystać z funkcjonującej w Uczelni platformy Moodle, m.in. nauczyciele akademiccy przekazują studentom niezbędne informacje i instrukcje podczas pierwszych zajęć w semestrze. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do ilości dodatkowych materiałów wspomagających naukę oraz określili ich jakość jako bardzo dobrą.

Studenci Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie mogą starać się o przyznanie stypendium rektora i stypendium ministra za wybitne osiągnięcia, zgodnie z Art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. W opinii studentów wizytowanego kierunku kryteria przyznawania stypendiów rektora dla najlepszych studentów są przejrzyste. Studenci mogą składać wnioski o przyznanie stypendium rektora za wyniki w nauce, osiągnięcia naukowe (publikacje naukowe, udział w pracach kół naukowych, udział w konferencjach, udział w pracach zespołów badawczych), sportowe oraz artystyczne. Studenci pozytywnie odnieśli się do motywacyjnej roli stypendium rektora dla najlepszych studentów. Ponadto na Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu funkcjonują dodatkowe mechanizmy motywujące studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia. Od pierwszego roku studiów studenci mają możliwość ubiegania się o zakwalifikowanie do programu VIS (Very Important Student) dzięki któremu mogą zostać zwolnieni z opłat za studia już na I i II semestrze studiów. Podstawą takiego zwolnienia są wyniki uzyskane na świadectwie szkoły ponadgimnazjalnej, osiągnięć z tego okresu lub osiągnięć w konkursach pod patronatem WSB. Dodatkowo podczas kwalifikacji do programu podczas drugiego semestru studiów brane są pod uwagę wyniki nauki na I semestrze studiów. Na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie, zgodnie z Zarządzeniem nr 16/2014 Dziekana Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie z dnia 27 sierpnia 2014 roku, do programu VIS mogą zakwalifikować się studenci, którzy osiągnęli minimalną średnią 4.75, ponadto zakres zwolnień z opłat wynosi 100%. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie odnieśli się do programu VIS, potwierdzili także jego skuteczność jako mechanizmu motywującego do osiągania lepszych efektów kształcenia. W ramach programu VIS na Uczelni funkcjonuje także program MAXIMUS, który motywuje studentów nie tylko do działalności naukowej, ale także i informacyjnej pośród pozostałych studentów.

Regulamin przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu wprowadzony Zarządzeniem Rektora nr 19/2014 z dnia 18 września 2014 roku, zmieniony Zarządzeniem Rektora WSB z Poznaniu nr 28/2014 z dnia 18 listopada 2014 roku, określa zasady przyznawania pomocy materialnej dla studentów i przewiduje wszystkie formy pomocy materialnej dla studentów przewidziane w Art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Regulamin uzyskał akceptację Rady Samorządu Studenckiego WSB w Poznaniu i po zmianach z dnia 18 listopada 2014 roku jest zgodny z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie odnieśli się do sprawności funkcjonowania systemu przyznawania pomocy materialnej w Uczelni. Dostęp do informacji na temat opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom wizytowanego kierunku jest odpowiedni. Studenci otrzymują niezbędne informacje za pośrednictwem extranetu Uczelni, a także poprzez gabloty informacyjne w budynku dydaktycznym Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie. Struktura systemu pomocy materialnej zakłada funkcjonowanie Wydziałowych Komisji Stypendialnych oraz Odwoławczej Komisji Stypendialnej. Skład tych komisji jest zgodny z Art. 177 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Przedstawiciele samorządu studenckiego obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie odnieśli się do funkcjonowania komisji stypendialnych. Samorząd studencki ocenił pozytywnie organizację działania systemu pomocy materialnej, uwzględniając także wsparcie organizacyjne Uczelni przy

funkcjonowaniu Odwoławczej Komisji Stypendialnej, której posiedzenia odbywają się w Poznaniu, co nie utrudnia udziału studentów Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie w pracach tej komisji.

Na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie aktywnie działa samorząd studencki, który organizuje liczne inicjatywy na rzecz wspierania rozwoju zawodowego, kulturowego i społecznego studentów Wydziału. Organizowane są między innymi inicjatywy takie jak konkurs wiedzy między wykładowcami, a studentami, tradycyjne bankomalia, obóz adaptacyjny dla studentów, wyjazdy na narty, czy też dzień kobiet. Ponadto w działalność samorządu wchodzi także organizowanie szkoleń dla studentów, np. w zakresie wypełniania rocznych rozliczeń podatkowych. Uczelnia wspiera działalność samorządu studenckiego poprzez finansowanie jego działalności, a także umożliwianie i wspieranie realizacji jego inicjatyw. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie odnieśli się do działalności samorządu studenckiego, zwłaszcza w zakresie wspomagania rozwoju zawodowego, kulturowego i społecznego.

Na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie funkcjonuje Biuro Karier, które aktywnie wspiera rozwój zawodowy studentów. Działalność Biura Karier obejmuje pomoc w organizacji procesu praktyk zawodowych, pośrednictwo w poszukiwaniu pracy, organizacja staży w firmach, szkolenia branżowe, spotkania branżowe, organizowanie wizyt studyjnych, a także działalność na rzecz indywidualnego wsparcia studentów poprzez doradztwo zawodowe. Aktywna działalność Biura Karier powoduje, że studenci chętnie korzystają ze wsparcia tej jednostki. W ramach odbywających się wizyt studyjnych studenci mają możliwość zapoznania się z praktycznymi aspektami pracy w poszczególnych firmach. Zainteresowanie studentów tym rodzajem wsparcia ich rozwoju zawodowego przekłada się na rosnącą z roku na rok liczbę organizowanych wizyt studyjnych. Dodatkowo Uczelnia wspiera studentów w poszukiwaniu pracy także poprzez wprowadzanie zmian w programach kształcenia, na przykład poprzez uruchomienie przedmiotu Wprowadzenie na rynek pracy, który jest prowadzony przez praktyków i doradców zawodowych.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie odnieśli się do działalności Biura Karier. Potwierdzili także korzystanie z płatnych staży projektowych oraz udział w wizytach studyjnych. W ocenie studentów działalność Biura Karier jest jedną z zalet studiowania na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym ocenili iż, są zadowoleni z funkcjonowania systemu opieki naukowej i dydaktycznej na Uczelni. Zdaniem studentów system opieki naukowej i dydaktycznej funkcjonuje w sposób prawidłowy i wspiera proces osiągania zamierzonych efektów kształcenia. Wyróżniającym aspektem systemu opieki naukowej i dydaktycznej są dodatkowe mechanizmy motywowania studentów do osiągania lepszych efektów uczenia się.

Świadczenia pomocy materialnej są wypłacane terminowo. Studenci pozytywnie odnieśli się do funkcjonowania systemu pomocy materialnej oraz poziomu obsługi administracyjnej na Uczelni.

Oceniającym studenci określili sposób rozpatrywania skarg i wniosków na Uczelni jako dobry, wskazując przy tym, że nie wszystkie działania Uczelni na podstawie składanych skarg i wniosków są dla nich widoczne. Przedstawiciele samorządu studenckiego obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym potwierdzili natomiast, że wszystkie wnioski i skargi studentów są rozpatrywane przez Uczelnię, a niektóre zmiany, w związku z przyjętymi procedurami, mogą obowiązywać tylko dla kolejnych cykli kształcenia. W szczególności przedstawiciele studentów zwrócili uwagę, na fakt, iż Uczelnia bierze pod uwagę zdanie studentów podczas tworzenia i zmian w programach kształcenia.

Studenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie odnieśli się do procesu kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja*. Pośród mocnych stron procesu kształcenia

studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wymienili organizację roku akademickiego sprzyjającą procesowi uczenia się oraz bardzo dobrze skonstruowany program kształcenia zawierający praktyczne przedmioty, które będą przydatne w pracy zawodowej. Studenci wskazali także działalność Biura Karier jako jedną z najmocniejszych stron Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie i pozytywnie odnieśli się do jego działalności. Wśród słabych stron studenci wskazali jedynie drobne problemy związane z mechanizmem uruchamiania specjalności. W opinii studentów liczba specjalności jest zbyt duża w odniesieniu do minimalnej liczby osób potrzebnych do uruchomienia specjalności. Zaleca się Uczelni przyjrzenie się programom kształcenia pod kątem weryfikacji liczby zawartych w nim specjalności i konsultacje tej kwestii także ze studentami wizytowanego kierunku.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Rekrutacja na wizytowany kierunek odbywa się na zasadach wolnego naboru i uwzględnia zasadę równych szans. Zasady rekrutacji są zrozumiałe dla studentów, a limit przyjęć jest w ich odpowiedni w stosunku do potencjału dydaktycznego Uczelni.

7.2) system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen. System oceny efektów kształcenia jest w opinii studentów przejrzysty i obiektywny oraz umożliwia osiąganie zakładanych efektów kształcenia. Nauczyciele akademicy na pierwszych zajęciach w semestrze przedstawiają warunki zalicza i konsekwentnie je realizują.

7.3) Uczelnia stwarza studentom możliwość udziału wymiany międzynarodowej, z której studenci częściowo korzystają. Uczelnia stale pozyskuje partnerów zagranicznych oraz rozszerza ofertę programów wymian i staży, także poza programem ERASMUS.

7.4) system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

System pomocy naukowej i dydaktycznej funkcjonuje w sposób prawidłowy. Mechanizmy motywowania studentów do osiągania wyższych wyników w nauce funkcjonują w sposób wyróżniający. Studenci pozytywnie oceniają całokształt systemu pomocy materialnej, a także wsparcie Uczelni w rozwoju naukowym i zawodowym. W szczególności studenci pozytywnie ocenili działalność Biura Karier na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie. Poziom obsługi administracyjnej i dostępności informacji o procesie kształcenia i systemie pomocy materialnej jest w opinii studentów odpowiedni.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

Podstawy prawne funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie WSB w Poznaniu określono w Zarządzeniu Dziekana Nr 3a/2014 z dn. 09.06.2014 r. w sprawie wdrożenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie Wyższej

Szkoły Bankowej w Poznaniu. Tekst jednolity tego systemu stanowi załącznik do niniejszego Zarządzenia.

Wraz z wprowadzeniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia określono jego cel, obszary funkcjonowania oraz strukturę. A zatem WSZJK obejmuje następujące obszary: projektowanie, organizację, realizację oraz weryfikację procesu dydaktycznego, pomiar stopnia uzyskiwania zakładanych efektów kształcenia, zasad realizacji profili kształcenia ze szczególnym uwzględnieniem profilu praktycznego, zatrudnienie, wdrażanie i doskonalenie kadry dydaktycznej. Monitorowanie i ocenę tych zadań podejmuje się na podstawie: dokumentacji procesu dydaktycznego, hospitacji, ankietyzacji studentów, badań losów absolwentów, opinii pracodawców na temat praktycznego wykorzystania wiedzy i umiejętności w pracy zawodowej, włączania przedstawicieli otoczenia społeczno- gospodarczego w proces przygotowywania planów i programów kształcenia, a także analizy pracy Menedżera Kierunku, organów kolegialnych i jednoosobowych Wydziału.

Ocena struktury WSZJK WSB upoważnia do stwierdzenia, że opisany w tym dokumencie system został określony poprzez wskazanie wszystkich jego czterech aspektów. Wszystkie cztery aspekty - funkcjonalny, określający zdania systemu, czynnościowy - wyznaczający procedury ich realizacji, strukturalny - ustalający jednostki organizacyjne i ciała kolegialne, powołane i wskazane do realizacji zadań systemu oraz aspekt instrumentalny sprowadzony do metod i technik, zapewniających wykonania celów systemu, zostały omówione w sposób syntetyczny. Ich charakterystyka wyczerpuje podstawowe wymagania, jakie przez WSZJK stawiają obecnie obowiązujące przepisy prawa, w tym Rozporządzenia MNiSW w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Oceniając WSZJK możemy stwierdzić, że jest ona zadowalająca.

Analizując przedłożone podczas wizytacji dokumenty dotyczące funkcjonowania WSZJK na Wydziale Zamiejscowym możemy z pełnym przekonaniem stwierdzić, że system ten został zbudowany i respektuje podstawowy standardy, które zwykło się przypisywać temu instrumentowi budowy kultury jakości kształcenia.

Temu częściowemu kryterium oceny jakości kształcenia można przypisać ocenę w pełni.

Wydział Zamiejscowy w Chorzowie określił strukturę zarządzania kierunkami realizowanymi w tej podstawowej jednostce organizacyjnej, którą podporządkował analizie, ocenie i doskonaleniu efektów kształcenia. Dokonane zmiany, które przeprowadzono w roku akademickim 2013/2014 związane były z jeszcze silniejszym powiązaniem koncepcji kształcenia z deklarowanymi i osiąganymi efektami kształcenia.

W ramach struktury zarządzania WSZJK na poziomie Wydziału powołano Komisję Rady Wydziału ds. Oceny Jakości Kształcenia i Rozwoju Oferty Dydaktycznej - aktualny skład zatwierdzono Uchwałą Rady Wydziału Nr 11/2013 z dn. 26.11.2013 r. na podstawie, której włączono do prac organu dwóch przedstawicieli studentów. Zadaniem Komisji jest nadzór nad funkcjonowaniem i prawidłową realizacją celów systemu, jego kontrola, ewaluacja, propozycje modyfikacji mechanizmów zapewnienia jakości kształcenia, okresowy przegląd programów i planów studiów, opracowywanie mierników efektywności funkcjonowania systemu, a także ocena procedur tego systemu. Nadzór nad pracami Komisji sprawuje Prodziekan ds. Oferty Dydaktycznej.

Na Wydziale utworzono również, zarządzeniem Dziekana Nr 25/2014 z dn. 16.12.2014 r. w sprawie powołania Rady Kierunku *Turystyka i rekreacja* na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, Radę Kierunku *Turystyka i rekreacja*. W skład Rady wchodzi menedżer kierunku, firmy z zewnątrz, dyrektor Biura Karier oraz Dziekan Wydziału. Celem działań Rady określono m.in. wzmocnienie profilu praktycznego

na wizytowanym kierunku. Podstawowym trybem pracy Rady na posiedzeniach są dyskusje służące pozyskaniu opinii pracodawców w zakresie oceny planów studiów i programów kształcenia, w tym także programów praktyk zawodowych oraz zgodności założonych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy. Posiedzenia Rady określono, na co najmniej raz w roku akademickim. Analiza składu osobowego wykazała, iż do prac nie włączono przedstawicieli studentów.

W opisaną wyżej strukturę zarządzania kierunkiem „*turystyka i rekreacja*”, której podstawowymi składnikami byli Dziekan Wydziału oraz Prodziekani – ds. Oferty Dydaktycznej, oraz jako ich jednostki sztabowe – Komisja Rady Wydziału ds. Oceny Jakości Kształcenia i Rozwoju Oferty Dydaktycznej i Rada Kierunku *Turystyka i rekreacja*, włączono nowe jednostki organizacyjne. Są nimi odpowiednio:

- Menedżer kierunku,
- Zakład Metodyki Nauczania.

Dla wszystkich nich wskazano podstawowy zakres zadań, kompetencji i odpowiedzialności, a także ustalono relacje pomiędzy wszystkimi podmiotami działającymi na rzecz oceny efektów kształcenia.

Zadania menedżera kierunku, nowo utworzonego podmiotu, dotyczyły przede wszystkim procesu kształcenia, a w szczególności sprowadzały się do kierowania Zakładem Turystyki i Rekreacji, tworzenia propozycji obsady przedmiotów dla danego kierunku i specjalności studiów, przeprowadzania hospitacji zajęć w ramach kierunku i specjalności, dokonywania semestralnej oceny wykładowców prowadzących zajęcia w ramach danego kierunku i specjalności, wskazania koordynatorów poszczególnych przedmiotów dla danego kierunku i specjalności studiów i nadzoru nad ich działalnością, zapewnienia korelacji między treściami przedmiotów dla danego kierunku i specjalności, analizy programu kształcenia danego kierunku i specjalności, współpracy w zakresie rekomendowania potencjalnych partnerów biznesowych oraz nawiązywania i utrzymywania relacji z przedstawicielami pracodawców, pozyskiwania miejsc praktyk i staży studenckich, kontaktów ze studentami w celu omówienia programu kierunku i specjalności, poznania opinii studentów na temat kierunku i specjalności.

Podstawowe zadania Zakładu Metodyki Nauczania związane są m.in.: z organizacją szkoleń dydaktycznych dla pracowników, nadzorem nad tworzeniem i gromadzeniem kart przedmiotów, scenariuszy i pozostałej dokumentacji przedmiotu, nadzorem nad tworzeniem kursów e-learningowych na platformie modle czy przeprowadzaniem hospitacji zajęć.

Analizując i oceniając zdania przypisane tym jednostkom należy zauważyć ich kompleksowość, spójność oraz całościowe ujęcie wszystkich podstawowych czynników determinujących jakość kształcenia w kontekście oceny efektów kształcenia.

W wypełnieniu wymogu, aby ocena efektów kształcenia stanowiła podstawę rewizji programu studiów i metod jego realizacji władze Wydziału, budując nową strukturę zarządzania kierunkiem, w sposób szczególny eksponują systematyczności i kompleksowość przeprowadzanych analiz i ocen.

Podstawową formą nadzoru nad procesem kształcenia w wyniku, którego zostaną osiągnięte określone efekty kształcenia na kierunkach prowadzonych przez Wydział jest nadzór nad dokumentacją przedmiotów (karty przedmiotów) sprawowany bezpośrednio przez Zakład Metodyki Nauczania. Proces tworzenia i ewaluacji kart przedmiotów i dokumentów dodatkowych odrębna w procedurą.

Reasumując można stwierdzić, że Wydział Zamiejscowy w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu określił w pełni zadowalający sposób strukturę WSZJK. Jego wewnętrzna budowa daje przekonujące podstawy do stwierdzenia, że stworzony system stanowi sprawną podstawę oceny programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej

na doskonalenie jakości efektów kształcenia. Wydział prowadził kompleksowe i systematyczne przedsięwzięcia dotyczące oceny efektów kształcenia.

Innym wyznacznikiem oceny WSZJK na Wydziale są udokumentowane działania pro jakościowe, które podejmuje i realizuje ta podstawowa jednostka organizacyjna Uczelni. Są one możliwe poprzez określenie polityki i procedur zarządzania jakością i ich wypełnianie.

Polityka i procedury zarządzania jakością określone w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia obejmuje: monitoring oraz okresowe przeglądy programów kształcenia wraz z analizą efektów kształcenia, ocenianie studentów, zapewnienie wysokiej jakości kadry dydaktycznej, zasoby do nauki i środki wsparcia dla studentów, systemy informacyjne, publikowanie informacji dotyczących oferty edukacyjnej i efektów kształcenia.

Ponadto polityka i procedury zarządzania jakością uwzględnia stosowane dobre praktyki i doświadczenia w zapewnieniu jakości kształcenia, a także opinie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Tak określony WSZJK ma na celu konieczność stałego monitorowania, analizowania, oceniania i doskonalenia procesów dydaktycznych służących podnoszeniu jakości kształcenia, a także jest ważnym elementem programów kształcenia.

Procedury wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów pozwalają na systematyczne podnoszenie poziomu jakości kształcenia. Z przeprowadzonej analizy dokumentów wynika, iż z formalnego punktu widzenia funkcjonuje system doskonalenia programów kształcenia, którego zadaniem jest dokonywanie analiz: użyteczności efektów kształcenia dla programu kształcenia na określonym poziomie i profilu kształcenia, planów studiów, poziomu zaangażowania przedstawicieli pracodawców w tworzenie programu kształcenia, zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy przez interesariuszy zewnętrznych. Ponadto WSZJK zakłada weryfikację efektów kształcenia na każdym etapie. Można, zatem stwierdzić, że obowiązują procedury systemu doskonalenia programów kształcenia, w tym dokonywania zmian w planach studiów i programach kształcenia, które zatwierdzane są przez Konwent i Senat Uczelni podlegają opiniowaniu przez Komisję Rady Wydziału ds. Oceny Jakości Kształcenia i Rozwoju Oferty Dydaktycznej.

Realne działania w tym obszarze potwierdza analiza dokumentacji przedłożonej Zespołowi Oceniającemu. Z analizy protokołu nr 1/2012 z posiedzenia organu w dniu 18.09.2012 r. wynika, iż wyznaczono zadania mające na celu przygotowanie matryc dla wszystkich kierunków, sylabusów oraz profilu absolwenta. Ponadto na posiedzeniu w dniu 15.01.2013 r. przedstawiono uwagi do programu kształcenia i planu studiów, a na posiedzeniu w dn. 25.06.2013 r. sugerowano propozycje modyfikacji programu kształcenia w zakresie doboru metod realizacji efektów kształcenia), poprzedzone opinią od interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, w tym pracodawców oraz absolwentów.

W ramach powyższej procedury analizie podlegają również sylabusy przedmiotów pod względem uzyskiwanych efektów kształcenia, poziomu wymagań, zgodności z programem studiów oraz przejrzystości i wzajemnej spójności, a także współpraca z pracodawcami w zakresie doskonalenia treści programów studiów i optymalizacji efektów kształcenia, co umożliwi skoordynowanie procesów projektowania i dostosowywania programów kształcenia na poszczególnych rodzajach studiów do potrzeb studentów i rynku pracy. Podstawą do wprowadzania zmian i modyfikacji programów kształcenia jest wprowadzona procedura sporządzania sprawozdania przez menedżera kierunku i metodyka dotyczącego realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Do wglądu Zespołu Oceniającego przedstawiono również dokumentację z posiedzeń organu zajmującego się jakością kształcenia na Wydziale tj. protokoły z posiedzeń Komisji Rady Wydziału ds. Oceny Jakości Kształcenia i Rozwoju Oferty Dydaktycznej, z których wynika, iż na spotkaniu w dniu 23.09.2014 r. zajmowano się tematyką związaną z uruchomieniem nowych specjalności na kierunku „*turystyka i rekreacja*”, rozpatrywano

uruchomienie turystyki śródziemnomorskiej - protokół nr 2/2014. Podczas spotkania w dniu 24.06.2014 omawiano możliwości wprowadzenia do planu zajęć w roku akademickim 2015/2016 przedmiotu „Wprowadzenie do pisania pracy dyplomowej” na wszystkich kierunkach studiów pierwszego stopnia. Zwracano również uwagę na uruchomienie procesu hospitacji oraz upowszechnienia wyników ankiet studenckich, zasugerowano także podjęcie prac nad skuteczną metodą zachęcającą studentów do udziału w badaniu ankietyzacji. Z protokołu nr 3/2013 z posiedzenia w dniu 26.11.2013 r. wynika, iż wprowadzono w zakres prac Komisji nowych członków tj. dwóch przedstawicieli studentów. Tematem posiedzenia była także tematyka związana z omówieniem prac nad matrycami efektów kształcenia, wyników ankiet studenckich. Analiza protokołu nr 2/2013 z dnia 25.06.2013 r. upoważnia do stwierdzenia, że w toku zebrania omawiano wnioski po pierwszym roku obowiązywania programów i planów studiów opartych na efektach kształcenia, w tym zaproponowano modyfikacje metod realizacji efektów kształcenia, prowadzono także dyskusje związane z oceną prowadzenia zajęć dydaktycznych poprzez hospitacje. Władze Wydziału przedstawiły także dokumentację potwierdzającą odbywanie się spotkań Komisji Rady Wydziału ds. Oceny Jakości Kształcenia i Rozwoju Oferty Dydaktycznej z menedżerami kierunków, w tym kierunku „*turystyka i rekreacja*” – wynika to z treści protokołu z dnia 27.03.2014 r.

Zwraca się jednak szczególną uwagę na fakt, iż w 2013 roku włączono do prac nad jakością kształcenia na Wydziale dwóch przedstawicieli studentów, natomiast analiza protokołu z dn. 23.09.2014 r. oraz 24.06.2014 r. zawierającego wykaz osób uczestniczących w spotkaniu wykazała, iż nazwiska studentów nie widnieją w protokołach z posiedzeń w punkcie dotyczącym liczby osób uczestniczących w spotkaniu. Ponadto nie wszystkie protokoły z posiedzeń organu zostały podpisane przez przewodniczącego Komisji (24.06.2014 r., 23.09.2014 r.), a zatem wskazane jest uzupełnienie powyższych podpisów a także sporządzanie listy obecności z posiedzeń ze wskazaniem przedstawicieli studentów. Sugeruje się także zwrócenie większej uwagi w zakresie stosowanej terminologii nazwy organu, gdyż Komisja Rady Wydziału ds. Oceny Jakości Kształcenia i Rozwoju Oferty Dydaktycznej w dokumentacji z posiedzeń jest wskazywana także jako Komisja Rady Wydziału ds. Jakości Kształcenia i Rozwoju Oferty.

Na podstawie analizy dokumentu „Pomiar kierunkowych efektów kształcenia w grupie WSB” pozytywnie należy ocenić prace nad Systemem Pomiaru Kierunkowych Efektów Kształcenia. Dla wizytowanego kierunku „*turystyka i rekreacja*” wyznaczono kluczowe efekty kształcenia, które będą podlegać ocenie. Wskazano procedurę oceny, określono szczegółowe kryteria dla oceny tych efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Jednym z elementów WSZJK w ocenianej jednostce jest dokonywanie oceny nauczycieli akademickich przez Wydziałową Komisję ds. Oceny Pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, dydaktycznych i bibliotekarzy dyplomowanych powołaną przez Rektora na wniosek Dziekana zgodnie z Uchwałą Konwentu Nr 142/2013 z dn. 18.10.2013 r. W zakresie wywiązywania się nauczycieli akademickich z obowiązków dydaktycznych uwzględnia się wyniki z hospitacji realizowanych zajęć oraz z ankietyzacji studentów.

Rozwiązania systemowe przyjęte w tej procedurze wskazują, iż w przypadku otrzymania oceny negatywnej (niezadowolającej - C) następuje rozwiązanie umowy o pracę, natomiast w przypadku oceny dopuszczającej (C1) konieczne jest opracowanie przez pracownika, w ciągu miesiąca od dnia zapoznania się z oceną, tzw. indywidualnego programu naprawczego. Celem programu ma być ustalenie harmonogramu i kierunku rozwoju pracownika w obszarach podlegających ocenie, natomiast okres następnej oceny skracany jest do jednego roku. Uzyskanie w dwóch kolejnych okresach ocen dopuszczających stanowi jak powyżej powód do rozwiązania stosunku pracy. Stosowanie w/w procedury potwierdziły

uzyskane w toku wizytacji informacje z zaznaczeniem, iż miały miejsce oceny negatywne skutkujące rozwiązaniem stosunku pracy.

Aktualny wzór arkusza hospitacji określony został w Uchwale Rady Wydziału Nr 13/2014 z dn. 15.12.2014 r. Zawiera on miejsce na podpis osoby hospitowanej świadczącej o zapoznaniu się hospitowanego pracownika z wynikami oceny, co więcej ze wskazaniem przez hospitującego pozytywnych i słabszych aspektów prowadzonych zajęć. Wnioski i zalecenia pohospitacyjne są uwzględniane przez prowadzącego przedmiot. W związku z powyższym stwierdza się, iż przeprowadzane hospitacje obok bieżącej oceny procesu dydaktycznego mają za zadanie sformułowanie wniosków i zaleceń na przyszłość w celu dalszego podnoszenia jakości kształcenia. Ważnym elementem realizacji zadań w zakresie WSZJK po przeprowadzonych hospitacjach jest upowszechnianie wyników wraz z ich wykorzystaniem przy modyfikacji programu kształcenia.

Oceniając udostępnioną przez Władze Wydziału dokumentację obrazującą funkcjonowanie podmiotów WSZJK oraz realizowane przez nie procedury należy zauważyć systematyczne doskonalenie przedsięwzięć dotyczących budowania kultury jakości kształcenia. Uznać, zatem należy, że Jednostka aktywnie prowadzi działania w kierunku zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Ponadto wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem, w tym podjęła zaawansowane prace mające na celu dokonywanie systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia, której wyniki będą stanowiły podstawę doskonalenia programu kształcenia to jest efektów kształcenia, programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanych na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

System zapewnienia jakości kształcenia zarówno od strony formalnej jak i merytorycznej, co odnotowaliśmy wcześniej, ale również z punktu widzenia funkcjonowania nie budzi zastrzeżeń. Pozwala na efektywną analizę efektów kształcenia i zawiera mechanizmy służące doskonaleniu programu kształcenia, ponadto obejmuje niezbędne mechanizmy do badania zgodności programu kształcenia i metod jego realizacji z założonymi efektami kształcenia oraz uwzględnia oczekiwania rynku pracy. Systemowe rozwiązania uwzględniają odpowiednio konieczność upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia.

To, co jest szczególnie godne podkreślenia, a co wynika z przedstawionych wyżej informacji, to prowadzenie udokumentowanych, systematycznych i kompleksowych działań projakościowych dotyczących nie tylko składników WSZJK, ale także czynników determinujących jakość kształcenia. Można także stwierdzić, że Wydział w prowadzonych przez siebie przedsięwzięciach dotyczących analizy, oceny i doskonalenia jakości kształcenia znajduje się już na zaawansowanym etapie budowy, a w pewnych segmentach tego systemu także na etapie rozwoju, kultury jakości.

Reasumując można stwierdzić, że Wydział Zamiejscowy w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu określił w pełni zadowalający sposób strukturę WSZJK. Budowa systemu i potwierdzone dowody jego funkcjonowania tworzą przekonujące podstawy do stwierdzenia, że stworzony system stanowi sprawną podstawę oceny programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości efektów kształcenia. Wydział prowadził kompleksowe i systematyczne przedsięwzięcia dotyczące oceny efektów kształcenia.

Oceniając skuteczność systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie, należy stwierdzić, że identyfikuje się, (co jednoznacznie stwierdzono wyżej) szereg działań w tym zakresie, które podejmowane są przez władze Wydziału oraz Wydziałowe podmioty funkcjonujące na rzecz doskonalenia jakości kształcenia.

Są one podejmowane i skutecznie realizowane przez wszystkie wskazane wyżej podmioty składające się na strukturę zarządzania kierunkiem. Na podkreślenie zasługują tu działania realizowane przez menedżera kierunku oraz Zakład Metodyki Nauczania.

Narzędziami i mechanizmami służącymi monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia realizowanymi były:

1. Hospitacje zajęć,
2. Szkolenia metodyczne pracowników, które miały charakter warsztatów metodycznych, technologicznych, sesji projektowych i klasycznych szkoleń,
3. Badania dotyczące ogólnej opinii o jakości kształcenia na Uczelni przeprowadzane w związku z Badaniami Atrybutów Marki – BAM,
4. Monitorowanie jakości e-learningowych materiałów dydaktycznych,
5. Posiedzenie Rad Wydziału i Zespołów programowe poświęcone doskonaleniu programów kształcenia,
6. Działania projakościowe związane z programem „Retencja” związane z uruchamianiem nowych przedmiotów, zmianą zasad współpracy z wykładowcami zewnętrznymi, zmianą zasad zaliczeń języków obcych, wprowadzeniem projektów dyplomowych na studiach stacjonarnych, wsparciem studentów powtarzających wybrane przedmioty kursami dedykowanymi czy wielokanałowe informowanie studentów o istotnych wydarzeniach związanych z procesem dydaktycznym (np. wybory seminariów, kursy dedykowane, Moodle dla każdego seminarium).

Zespół Oceniający otrzymał do wglądu (na zwrócono uwagę wcześniej) dokumenty źródłowe potwierdzające stosowanie tych instrumentów. Zapoznał się także wynikami badań dotyczących opinii o jakości kształcenia dokonanych przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Miał także dostęp do stron internetowych, na których monitorowano jakość e-learningowych materiałów dydaktycznych.

Różnorodność podejmowanych w tym zakresie przedsięwzięć pokazuje jednocześnie skalę instrumentów wykorzystywanych przez Wydział w celu monitorowania i doskonalenia programu kształcenia.

Oceniając skuteczność systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie oraz jego przydatność w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, należy zauważyć, na co zwracały uwagę Władze Wydziału, że bieżący rok akademicki jest w tym zakresie rokiem przejściowym. Z punktu widzenia zarządzania jakością kształcenia wystąpiło kilka istotnych zjawisk. Za najistotniejsze, podkreślane w toku rozmów kierownictwem Wydziału Zamiejscowego, trzeba uznać:

- potrzebę wypracowania wielu nowych rozwiązań związanych z nową strukturą zarządzania Uczelnią, w tym w przede wszystkim zakresie zarządzania jakością kształcenia,
- oczekiwanie na przyjęcie przez Założyciela ostatecznej wersji nowej Strategii Rozwoju Uczelni,
- podjęcie szeregu cząstkowych działań projakościowych o różnym stopniu efektywności, których skutki nie są jeszcze widoczne.

Analiza i ocena skuteczność systemu zapewnienia jakości kształcenia na akredytowanym kierunku studiów pozwala na odnotowanie pewnych jego słabych stron. Funkcjonowanie WSZJK pozwala jednak na stopniowe i konsekwentne podnoszenie jakości kształcenia, w tych obszarach, które wymagają dalszego rozwoju i doskonalenia. Determinacja Władz Wydziału zmierzająca do wdrożenia sygnalizowanych wyżej przedsięwzięć daje niemal pewność, że zrealizowane będą wszystkie planowane zamierzenia. Doprowadzi to do poprawy skuteczności WSZJK.

Mając na uwadze ustalone wcześniej zjawiska dotyczące oceny jakości kształcenia na kierunku „*turystyka i rekreacja*”, możemy stwierdzić, że skuteczność tego systemu, mimo pewnych jego niedoskonałości jest zadowalająca.

Z informacji udostępnionych przez Wydział i Uczelnię wynika, że oceniają one jakość oraz dostępność informacji w sposób kompleksowy.

Informacje związanych z ofertą kształcenia, która adresowana jest do studentów oraz kandydatów na studia, pozyskiwane są w oparciu o analizę szerokiego spektrum instrumentów zbierania informacji. Za takie uznać można mechanizmy pozwalające na identyfikację informacji zawartych w informatorze Uczelni czy stronie internetowej, ale również uzyskane z Biura Karier i Praktyk. Należą do nich również, wymienione wyżej, narzędzia i mechanizmy służące monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia oraz ankiety adresowane do interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Rezultaty tych badań ankietowych, po ich ocenie i przetworzeniu są udostępniane w Intranecie pracowniczym dla każdego wykładowcy.

W Uczelni prawidłowo funkcjonuje system upowszechniania informacji dotyczących polityki projakościowej, wyników monitorowania jakości procesu kształcenia, w tym uzyskiwanych efektów kształcenia, a także wprowadzanych zmian. Dodatkowe źródło informacji stanowią konsultacje i dyżury. Opis efektów kształcenia kierunkowych oraz przedmiotowych udostępniony jest studentom na platformie Moodle poprzez osobiste konta internetowe w sieci Extranet. Opis ten jest czytelny i przejrzysty. Studenci są informowani o tym, że sylabusy każdego z przedmiotów znajdują się w systemie, a w ramach zajęć organizacyjnych otrzymują wydruki sylabusów. Obok opisu efektów kształcenia sylabusy zawierają także informację dotyczącą liczby punktów ECTS, formy zaliczenia przedmiotu oraz szczegółowe wskazanie literatury przedmiotu.

Na kierunku „*turystyka i rekreacja*” kształcenie na odległość ma formę wspomagającą proces dydaktyczny. Studenci i wykładowcy Wydziału mogą liczyć na stałą pomoc w zakresie obsługi platformy e-learningowej. Na Wydziale zatrudniony jest administrator platformy a także powołano Pełnomocnika Dziekana ds. E-learningu. Ponadto systematycznie wdrażane są projekty e-learningowe np. projekt eSylabus/Serwis, produkcja contentów e-learningowych, realizacja testów do samodzielnej nauki wspomagających kształcenie, realizacja samouczków obsługi platformy e-learningowej Moodle, dedykowanych dla studentów. Głównym założeniem projektu eSylabus jest stworzenie bazy sylabusów do wszystkich przedmiotów w formie elektronicznej. Obecnie uproszczone wersje minimów programowych znajdują się na platformie e-learningowej i są dostępne dla studentów. Celem tego projektu jest wytworzenie bazy dla dalszego rozwijania serwisów internetowych (tzw. eSerwisów) do przedmiotów wykładanych na Wydziale Zamiejscowym. Informacje na temat kształcenia tj. efektach kształcenia, planach zajęć, terminach sesji, a także sprawach organizacyjnych są udostępniane studentom poprzez stronę internetową i zamieszczanie w gablotach budynku.

Za oryginalne rozwiązanie w zakresie upowszechniania informacji, które funkcjonuje na Wydziale Zamiejscowym uznać można Systemu Informacji Kierowniczej (SIK). Jest To poprzez niego kadra zarządzająca Wydziałem - Dziekan, Prodziekani, mają możliwość generowania z tego Systemu raportów pokazujących w zadanym okresie, między innymi:

- zestawienie zbiorcze średnich ocen wykładowców,
- porównanie oceny wykładowcy w latach
- raporty zbiorcze.

Innym rozwiązaniem pozwalającym na zebranie, a następnie upowszechnianie informacji będących skutkiem badania jakości kształcenia, a realizowanym w ramach projektu Badanie Atrybutów Marki, są coroczne prezentacje wyników badania i przekazywanie jego wyników w wersji elektronicznej wszystkim członkom kadry

zarządzającej Uczelni. W razie potrzeby, dla celów zarządczych, zagregowane dane mogą być przedstawione w sposób bardziej szczegółowy np. z podziałem na kierunki, tryby, roczniki etc.

Formalna i realna ocena systemu upowszechniania informacji wypada pozytywnie. Pewnym problemem, jak w większości szkół wyższych jest skala wprowadzanych zmian, które są skutkiem funkcjonującego systemu upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia. Z analizy przedłożonych do wglądu Zespołowi Oceniającemu informacji wynika, że zakres wprowadzania takich korekt w tym systemie jest identyfikowany i stale się rozwija.

Reasumując powyższe ustalenie można stwierdzić, że na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie WSB w Poznaniu funkcjonuje system upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, oraz wprowadzanych zmian. Jego ocena jest w pełni zadowalająca

8.2).

Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni biorą czynny udział w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości w Wydziale i w Uczelni.

W procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku „*turystyka i rekreacja*” uczestniczą interesariusze wewnętrzni: studenci, kadra dydaktyczna ocenianego kierunku, organy jednoosobowe Uczelni, przedstawiciele studentów oraz nauczycieli akademickich, jako członkowie Rady Wydziału, Rady Kierunku *Turystyka i rekreacja* oraz Komisji Rady Wydziału ds. Oceny Jakości Kształcenia i Rozwoju Oferty Dydaktycznej. Wszyscy oni uczestniczą, w różnym jednak zakresie, w procesie tworzenia i modyfikacji programów kształcenia, w tym kierunkowych efektów kształcenia. Biorąc udział w posiedzeniach ciał kolegialnych aktywnie współtworzą rozwiązania tworzące kulturę jakości kształcenia, w szczególności określają sposoby realizacji założonych efektów kształcenia i ich weryfikacji w ramach poszczególnych przedmiotów. Istotnym elementem procesu weryfikacji efektów kształcenia jest procedura ankietowania studentów dotycząca realizowanego procesu dydaktycznego.

Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie budowania kultury jakości jest zapewniony poprzez zwiększenie udziału praktyków w procesie dydaktycznym, w tym także pracodawców. Wydział Zamiejscowy w Chorzowie od wielu lat, zgodnie z misją Uczelni, współpracuje z przedstawicielami rynku pracy, w tym z Radą Biznesu. Ponadto organizowane są spotkania branżowe, a także za pośrednictwem Konwentu Uczelni, w którego składzie osobowym zasiadają przedstawiciele pracodawców. Konwent Uczelni jest organem o charakterze doradczym umożliwiającym włączenie absolwentów i interesariuszy zewnętrznych w proces zarządzania Uczelnią. Składa się z kilku członków powoływanych i odwoływanych przez Założyciela, spośród przedstawicieli różnych sektorów gospodarki.

Interesariusze zewnętrzni, a także wewnętrzni (poza studentami) aktywizują swoją działalność również w Radzie Kierunku *Turystyka i rekreacja*. W związku z tym, iż Rada pozyskuje informacje dotyczące opinii i wymagań w zakresie projektowania i doskonalenia programów kształcenia, można stwierdzić, iż analizuje i konsultuje się programy kształcenia oraz plany studiów, w tym zakładane kierunkowe efekty kształcenia,. Celem tych działań jest zapewnienie zgodności wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych absolwentów z oczekiwaniami i potrzebami rynku pracy.

Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie budowania kultury jakości jest zapewniony także za pośrednictwem absolwentów poprzez procedurę monitorowania karier zawodowych absolwentów. Do wglądu Komisji przedstawiono dokumentację potwierdzającą stosowanie w/w procedury. W Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie badania losów absolwentów prowadzone są przez Biuro Karier i Praktyk WSB. Badania te ujęte są w formę

programu Badanie Atrybutów Marki. Prowadzi się je dla wszystkich Uczelni funkcjonujących w ramach grupy Wyższych Szkół Bankowych. Zespół Oceniający otrzymał komplet dokumentów związanych z badaniem losów zawodowych absolwentów WSB w Poznaniu, w tym Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie. Ankieta zawiera 27 pytań stanowiących źródło informacji dla doskonalenia procesu kształcenia np., Jakich umiejętności zabrakło w aktualnej wykonywanej pracy zawodowej oraz jakie braki można zidentyfikować w programie ukończonych studiów. Również jako pozytywne należy uznać pytanie dotyczące wskazania programów komputerowych, które absolwent wykorzystuje w pracy zawodowej. Przeprowadzono wstępne badania absolwentów Wydziału. Wyniki badań ankietowych a także w postaci wywiadu telefonicznego wykorzystano w budowaniu efektów kształcenia kładąc nacisk na kształtowanie umiejętności miękkich i nauki języków obcych. Zespół Oceniający otrzymał również do wglądu bardzo wnikliwie opracowane syntetyczne wyniki badania ankietowego absolwentów Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie za lata 2012, 2013 i 2014.

Powyższego wynika, że Wydział stwarza możliwości interesariuszom przedstawienia zmian dotyczących poszczególnych rozwiązań oraz zgłoszenia uwag czy propozycji, a zatem buduje kulturę jakości kształcenia.

Dokonując podsumowania analizy udziału interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewniania jakości można uznać, iż jest on bardzo zaawansowany. W ramach realizacji Programu Partnerstwa Biznesowego przedstawiciele tej grupy biorą udział w pracach gremiów koncentrujących swoje prace wokół kwestii programowych m.in. opiniują programy i efekty kształcenia każdej specjalności, biorą udział w dyskusjach nad ofertą specjalności. Elementem włączenia wszystkich interesariuszy w proces zapewniania jakości kształcenia jest realizacja Badania Atrybutów Marki. Grupę badawczą stanowią zarówno studenci, absolwenci, jak i pracownicy administracyjni, dydaktyczni, naukowcy, a także pracodawcy współpracujący i niewspółpracujący z Uczelnią. Pozyskiwane informacje stanowią źródło informacji na podstawie, których prowadzona jest analiza funkcjonowania poszczególnych komórek Wydziału, zapotrzebowania rynku pracy w zakresie m.in. efektów kształcenia absolwentów oraz oczekiwań pracodawców. Elementem badania jest również ocena efektów kształcenia osiąganych przez absolwentów na rynku pracy, a także losy zawodowe tej grupy badanych osób.

Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości i budowy kultury jakości jest w pełni rozpoznawalny.

Wśród różnorodnych form udziału środowiska społeczno -gospodarczego w procesie zapewniania jakości kształcenia należy wymienić :

- program Partnerstwa Biznesowego
- działalność Rady Biznesu i Rady Kierunku *Turystyka i rekreacja*
- bezpośrednią współpracę pracodawców z Menedżerem Kierunku
- konsultacje Metodyka w ramach wspólnego z pracodawcami opracowywania praktycznych case study wykorzystywanych w procesie kształcenia, tworzenia programów praktyk zawodowych we współpracy z przedsiębiorcami
- organizowanie wizyt studyjnych i spotkań branżowych w powiązaniu z nauczaniem przedmiotowym i adekwatnie do założonych dla kierunku efektów kształcenia
- badanie Atrybutów Marki, w którym także uczestniczą interesariusze zewnętrzni
- działalność Biura Karier w zakresie staży, praktyk

Obszary współpracy partnerskiej realizowanej z interesariuszami zewnętrznymi obejmują między innymi :

- doradztwo i konsultacje przy tworzeniu programów studiów programów praktyk danej specjalności
- opiniowanie istniejących programów kierunków i specjalności

- prowadzenie zajęć w zakresie przedmiotów specjalnościowych oraz innych form zajęć (business case'ów, warsztatów, szkoleń)
- wystąpienia praktyka w ramach wykładów/ćwiczeń
- wizyty studyjne
- współpracę w praktykach, stażach, pośrednictwie pracy
- współpracę pracowników naukowych, studentach w zakresie świadczenia doradztwa, analityki i konsultingu dla Partnera, wskazanie tematyki prac dyplomowych w zakresie zainteresowań Partnera

Studenci wizytowanego kierunku biorą aktywny udział w systemie zapewniania jakości kształcenia poprzez wypełnianie anonimowych ankiet oceny zajęć dydaktycznych oraz poprzez udział swoich przedstawicieli w organach Uczelni zajmujących się zapewnianiem jakości kształcenia. Na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu funkcjonuje Wydziałowy Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, stanowiący Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 3a/2014 Dziekana Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie z dnia 9 czerwca 2014 roku. Podstawowe cele funkcjonującego systemu zakładają diagnozę istniejącego stanu jakości kształcenia na wszystkich prowadzonych na Wydziale kierunkach studiów, a także doskonalenie procesów jakości kształcenia poprzez odpowiednie procedury i ich stałą modyfikację. Podstawowe narzędzia analizy i oceny jakości kształcenia dostępne dla interesariuszy wewnętrznych, jakimi są studenci, to przede wszystkim badanie atrybutów marki, ocena zajęć dydaktycznych oraz aktywny udział w posiedzeniach organów Uczelni.

Ankieta oceny zajęć dydaktycznych jest przeprowadzana systematycznie. Ankieta przeprowadzana jest systematycznie i ma na celu stałe monitorowanie i podnoszenie jakości zajęć dydaktycznych. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym kwestionariusz ankiety oceny zajęć dydaktycznych wymaga dopracowania w zakresie pytań, w szczególności w opinii studentów w kwestionariuszu brakuje większej liczby pytań otwartych, które mogłyby pozytywnie wpłynąć na jakość analiz przeprowadzanych po badaniu. Ponadto studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym potwierdzili fakt odbywania się badań atrybutów marki. W badaniu tym studenci mogą wypowiedzieć się na tematy związane z procesem kształcenia. Studenci oceniają ofertę programową, zajęcia i wykładowców (ogółem), platformę Moodle, organizację studiów, dziekanat, obsługę finansową, obsługę stypendialną, bibliotekę, Biuro Karier, Extranet, życie studenckie oraz infrastrukturę dydaktyczną. Przedstawiciele samorządu studenckiego obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie odnieśli się do możliwości jakie stwarza im Uczelnia w procesie zapewniania jakości kształcenia oraz potwierdzili dostępność dla studentów wyników przeprowadzanych przez Uczelnię badań. Wnioski z przeprowadzonych badań są wykorzystywane przez Uczelnię podczas wprowadzania zmian do programów kształcenia. Studenci wizytowanego kierunku biorą aktywny udział w pracach organów kolegialnych Uczelni. Przedstawiciele studentów są członkami Konwentu WSB Poznań, Senatu Uczelni oraz Rady Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie. W szczególności w opinii przedstawicieli samorządu studenckiego Uczelnia utrzymuje bardzo dobry kontakt ze studentami i uwzględnia ich opinię w procesie doskonalenia jakości kształcenia. Zarówno w opinii studentów, jak i przedstawicieli samorządu studenckiego, studenci Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, w tym Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie, odgrywają znaczącą rolę w wewnętrznym systemie zapewniania jakości kształcenia.

Reasumując można z pełnym przekonaniem stwierdzić, że udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie WSB w Poznaniu jest znaczny. Zaangażowanie studentów w jakość kształcenia i ich wpływ na jego doskonalenie jest zauważalny i można je uznać za w pełni satysfakcjonujące. Zidentyfikowane w toku oceny jakości kształcenia

podejmowane działania przez interesariuszy zewnętrznych zasadniczo przyczyniają się do dostosowania efektów kształcenia do aktualnego poziomu wiedzy oraz wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+		+/-	+
umiejętności	+	+	+		+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+		+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

-- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

8.1) Wydział Zamiejscowy w Chorzowie WSB w Poznaniu określił w zadowalający sposób strukturę WSZJK. Jego wewnętrzna budowa daje przekonujące podstawy do stwierdzenia, że stworzony system stanowi podstawę oceny programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości efektów kształcenia. Wydział prowadził kompleksowe i systematyczne przedsięwzięcia dotyczące oceny efektów kształcenia. Wydział Zamiejscowy określił strukturę zarządzania kierunkiem „turystyka i rekreacja”, którą podporządkował analizie, ocenie i doskonaleniu efektów kształcenia. Analiza i ocena skuteczność systemu zapewnienia jakości kształcenia na akredytowanym kierunku studiów pozwala na systematyczne podnoszenie jakości kształcenia. Na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie WSB w Poznaniu funkcjonuje system upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, oraz wprowadzanych zmian. Jego ocena jest w pełni zadowalająca.

8.2) Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie jest istotny. Ocena stopnia zaangażowania studentów jakością kształcenia i ich wpływu na jej doskonalenie jest zauważalna i można ją uznać za w pełni satysfakcjonującą. Podobnie należy ocenić rolę przedstawicieli studentów w organach kolegialnych Uczelni i Wydziału. Ocena interesariuszy zewnętrznych jest w pełni zadowalająca, a zidentyfikowane w toku oceny jakości kształcenia podejmowane przez nich działania w sposób ewidentny przyczyniają się do dostosowania efektów kształcenia do aktualnego poziomu wiedzy oraz wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			

2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
3	program studiów		x			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych					
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Kierunek *turystyka i rekreacja* na Wydziale w Chorzowie WSB w Poznaniu ma pełne możliwości rozwoju gdyż Uczelnia systematycznie identyfikuje tendencje potrzeb rynku pracy w zakresie turystyki i rekreacji poprzez zapotrzebowania sygnalizowane przez współpracujące podmioty w tym: Śląska Izba Turystyki, biura podróży, hotele. Uczelnia zamierza podjąć działania na rzecz zwiększenia możliwości nauki języków obcych, w tym hiszpańskiego, włoskiego, francuskiego, a w perspektywie także języków krajów dalekiego wschodu (chiński, hinduski). Uczelnia podjęła starania na rzecz uruchomienia kształcenia dualnego. Obserwując rozwój Uczelni należy podkreślić doskonalenie programu w zakresie jego upracticznienia co również powinno prowadzić do rozwoju kierunku. Zamierza się bowiem rozwijać programy przedmiotów o metody aktywizujące kształcenia, wizyty metodyczne, zajęcia w warunkach rzeczywistych, rozwoju Programu Partnerstwa Biznesowego i funkcjonowaniu Rady Kierunku pod kierunkiem menedżera kierunku z udziałem przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych. Te działania w opinii zespołu oceniającego są powiązane z realizacją strategii Uczelni i tworzą warunki do dalszego rozwoju kierunku *turystyka i rekreacja*. Uczelnia powinna rozwinąć ofertę kształcenia uwzględniając trendy w nauce w zakresie organizacji wypoczynku, rekreacji, szczególnie dla ludzi starszych. Szczególne znaczenie w opinii zespołu oceniającego ma nawiązanie współpracy międzynarodowej z Uczelniami europejskimi by wykorzystać dydaktyczne i naukowe doświadczenia Uczelni krajów, w których są obserwowane sukcesy w zakresie rozwoju turystyki.

Perspektywy rozwoju kierunku TIR WSZB w Poznaniu Wydział Zamiejscowy w Chorzowie uwzględniają udział interesariuszy zewnętrznych. Współpraca z pracodawcami, ankietowanie pracodawców, bieżąca analiza tendencji rynkowych w turystyce i rekreacji sygnalizowana przez współpracujące podmioty (Śląska Izba Turystyki, biura podróży, hotele) tworzą podstawę analizy otoczenia w którym działa Uczelnia.

Strategia rozwoju związana jest z dwoma głównymi kategoriami działań - modyfikowaniem oferty specjalności oferowanych studentom wybierającym kierunek oraz stale rosnącym elementem upracticzniania studiów. Tworzenie nowych specjalności,

wychodzących naprzeciwko zapotrzebowaniu rynkowemu branży turystycznej i rekreacji, w tym z uwzględnieniem potrzeb rynku wewnętrznego oraz doskonalenie programów studiów, stosowanych metod nauczania to kolejny ważny kluczowy element strategii rozwoju Wydziału Zamiejscowego który może zapewnić rozwój kierunku turystyka i rekreacja.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia pozwala na doskonalenie programu kształcenia. Zespół oceniający zaleca doskonalenie procesu dyplomowania, weryfikacji efektów uzyskiwanych na praktykach zawodowych.